

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
EKONOMIKAS UN VADĪBAS FAKULTĀTE
GRĀMATVEDĪBAS UN AUDITA KATEDRA

UZŅĒMUMA SIA „STENDERS” FINANŠU PĀRSKATU ANALĪZE

DIPLOMDARBS

Autors: Diāna Ignatjeva

Stud. apl. di09017

Darba vadītājs: Dr.ekon. Ruta Šneidere

RĪGA 2013

ANOTĀCIJA

Diplomdarba tēma ir uzņēmuma SIA „STENDERS” finanšu pārskatu analīze.

Diplomdarba mērķis ir novērtēt SIA „STENDERS” finansiālo stāvokli un saimnieciskās darbības rezultātus, sniegt priekšlikumus uzņēmuma saimnieciskās darbības pilnveidošanai.

Diplomdarbs sastāv no sešām daļām.

Pirmajā daļā raksturoti finanšu analīzes nozīme, teorētiskie aspekti, kuri sastāv no finanšu analīzes būtības un struktūras, metodēm un paņēmieniem.

Otrajā daļā ir raksturoti SIA „STENDERS” saimnieciska darbība, uzņēmuma mērķi un uzdevumi, attīstīšanas plāni.

Trešā daļā ir aprakstīta SIA "STENDERS" bilances dinamikas un struktūras analīze, izmantojot horizontālo un vertikālo metodi.

Ceturtnā daļā ir aprēķināti un analizēti SIA „STENDERS” finanšu pamatrādītāji, 2008.-2011.g. likviditāte, rentabilitāte, aktīvu aprīte, finansiālā stabilitāte un maksātspēja.

Piektā daļā pētīta SIA „STENDERS” bankrota varbūtība.

Sestā daļā pētīta SIA „STENDERS” konkurētspēja.

Diplomdarba kopējais apjoms ir 72 lpp., kas ietver 16 tabulas, 5 attēlus, 16 izmantotās literatūras avotus un 6 pielikumus.

Atslēgvārdi: analīze, rentabilitāte, likviditāte, maksātspēja, bankrota varbūtība.

ANNOTATION

The topic of this diploma is Ltd “STENDERS” financial statement analysis.

The goal of this diploma work is to evaluate Ltd “STENDERS” financial position and economic performance in order to provide proposals to improve a company’s business and performance.

Diploma work consists of six parts.

The first part characterizes the role of analysis, theoretical aspects which consist of financial analysis nature and structure, methods and techniques.

The second part characterizes Ltd “STENDERS” economic activity, the company’s goals and tasks, development plans.

The third part describes Ltd “STENDERS” balance dynamics and structural analysis using the horizontal and vertical approaches.

The fourth part is about Ltd “STENDERS” calculated and analyzed financial fundamental 2008-2011 years liquidity, probability, asset movement, financial stability and solvency.

The fifth part investigates Ltd “STENDERS” probability of bankruptcy.

The sixth part investigates Ltd "STENDERS" competitiveness.

This diploma’s total number of pages is 72, which includes 16 tables, 5 pictures, 16 literature sources and 6 attachments.

Keywords: *analysis, profitability, liquidity, solvency, probability of bankruptcy.*

SATURS

Ievads.....	5
1. Finanšu analīzes nozīme uzņēmuma darbībā	7
1.1. Finanšu analīzes būtība un struktūra.....	7
1.2. Finanšu analīzes metodes un paņēmieni.....	11
2. SIA „STENDERS” saimnieciskas darbības raksturojums	14
3. Bilances dinamikas un struktūras analīze.....	17
3.1. Uzņēmuma „STENDERS” bilances pārskata vertikālā analīze	17
3.2. Uzņēmuma „STENDERS” bilances pārskata horizontālā analīze	23
4. Finanšu pamatrādītāju aprēķini un analīze	29
4.1. Uzņēmuma „STENDERS” likviditātes novērtējums	29
4.2. Uzņēmuma „STENDERS” rentabilitātes novērtējums.....	35
4.3. Uzņēmuma „STENDERS” aktīvu aprites novērtējums.....	39
4.4. Uzņēmuma „STENDERS” finansiālās stabilitātes un maksāspējas novērtējums.....	43
5. Bankrota varbūtības noteikšana.....	49
6. Konkurētspējas analīze	59
Secinājumi	62
Izmantotā literatūra un avoti.....	64
Pielikumi.....	
1. pielikums SIA „STENDERS” bilance 2008.-2011.g. (Ls).....	66
2. pielikums SIA „STENDERS” bilance 2008.-2011.g. (Ls).....	67
3. pielikums SIA „STENDERS” peļņas vai zaudējuma aprēķins 2009.-2011.g. (Ls)	68
4. pielikums SIA „ATTIRANCE” bilance 2008.-2011.g. (Ls)	69
5. pielikums SIA „ATTIRANCE” bilance 2008.-2011.g. (Ls)	70
6. pielikums SIA „ATTIRANCE” peļņas vai zaudējuma aprēķins 2008.-2011.g. (Ls).....	71

IEVADS

Ziepu izgatavošana, kā amatniecības nozare parādījās Eiropā aptuveni jau 7.gs., un ģildes stingri glabāja sava ziepu amata noslēpumus. Ziepu ražošana sākotnēji koncentrējās tādās valstīs kā Itālijā, Spānijā un Francijā, pateicoties viegli pieejamām izejvielām – olīveļļai un barilla augam, no kā pelniem ieguva sārmu.

Mūsdienas pasaulē ir ļoti daudz kosmētikas uzņēmumu un to skaitam ir tendence palielināties. Ar katru gadu intensīvi pieaug arī Latvijā ienākušo kosmētikas ražojošo uzņēmumu skaits, tāpēc katram no tiem ir smagi jācīnās par savu vietu tirgū. Uzņēmums SIA „STENDERS” Latvijas kosmētikas patērētāju vidū ir izcīnījis līdera vietu. STENDERS preču zīme ir labi atpazīstama.

Viens no nozīmīgākajiem faktoriem finanšu pārvaldībā uzņēmumā, ir tās finansiālā stāvokļa analīze. Uzņēmuma finansiālo stāvokli raksturo radītāju kopsumma, kas atspoguļo līdzekļu veidošanas un izmantošanas procesus un tās darbības rezultātu. Tas nosaka uzņēmuma spēju izdzīvot pieaugošās konkurences apstākļos, sadarboties ar citiem uzņēmumiem.

Finanšu stāvokļa analīze uzņēmumā ļauj mums apskatīt kapitāla stāvokli aprites procesā, atklāt uzņēmuma spēju ilgtspējīgai darbībai, attīstīties mainīgajā iekšējā un ārējā vidē. Pareizi izstrādāta analīze dos iespēju apzināt un likvidēt trūkumus finanšu nozarē, atrast rezerves, lai uzlabotu finansiālo stāvokli un uzņēmuma maksātspēju, balstoties uz faktiskajiem apstākļiem un pašu kapitāla pieejamību prognozēt finanšu rezultātus.

Diplomdarba mērķis ir novērtēt SIA „STENDERS” finansiālo stāvokli un saimnieciskās darbības rezultātus, sniegt priekšlikumus uzņēmuma saimnieciskās darbības pilnveidošanai.

Lai sasniegtu mērķus, tika izvirzīti sekojoši uzdevumi:

1. analizēt finanšu analīzes nozīmi uzņēmuma darbībā;
2. raksturot uzņēmuma saimniecisko darbību;
3. veikt uzņēmuma bilances dinamikas un struktūras analīzi;
4. veikt finanšu pamatrādītāju aprēķinus un analīzi;
5. noteikt finanšu stabilitātes rādītājus;
6. noteikt firmas bankrota varbūtību;

7. analizēt konkurētspēju;
8. izstrādāt ieteikumus uzņēmuma finanšu darbības uzlabošanai.

Uzņēmuma „STENDERS” finanšu stāvokļa analīze tika veikta pamatojoties uz uzņēmuma finanšu pārskatu datiem periodā no 2009. līdz 2011. gadam. Izejošie bilances dati uzrādīti pielikumā.

1. FINANŠU ANALĪZES NOZĪME UZŅĒMUMA DARBĪBĀ

1.1. Finanšu analīzes būtība un struktūra.

Jebkura uzņēmuma darbības rezultāti un konkurētspēja ir atkarīgi no vadītāja pieredzes, prasmes un spējas pieņemt laicīgus un pareizus lēmumus. Katrs no šīm lēmumiem var uzlabot vai pasliktināt uzņēmuma finansiālo stāvokli.

Kontrolējot jebkuru objektu ir nepieciešamas zināšanas par to sākotnējo stāvokli, informācija par to, kā objekts pastāvēja un izstrādāts laikposmā pirms tagadnes. Tikai saņemot pietiekamu un precīzu informāciju par objekta pagātnes darbībām, dominējošām tendencēm tās darbībā un attīstībā, var pieņemt pareizus vadības lēmumus, biznesa plānus par turpmāko attīstību.

Finanšu analīze palīdz uzņēmuma vadībai lēmumu pieņemšanā, pamatojoties uz finanšu pārskatu izpēti, analīzi un izvērtēšanu. Finanšu analīzes mērķis ir noteikt uzņēmuma finansiālo stāvokli un identificēt iespējas pilnveidot esošās finanšu vadības metodes, kā arī uzlabot uzņēmuma finansiālo stāvokli.

Ar finanšu analīzes metodēm ir jārisina arī finanšu analīzes uzdevumi, kas ir:

- analizējot uzņēmuma saimnieciskās darbības finanšu rezultātus noteikt finanšu resursu izmantošanas efektivitāti;
- prognozēt iespējamus finanšu rezultātus, balstoties uz esošajiem saimnieciskās darbības rādītājiem un alternatīviem resursu izmantošanas variantiem;
- izstrādāt pasākumus finanšu stāvokļa uzlabošanai un finanšu resursu izmantošanas efektivitātes pilnveidošanai.

Atkarībā no izvirzītajiem uzdevumiem var sniegt atbildi šādu problēmu risinājumiem:

- noskaidrot materiālo un finanšu resursu stāvokli;
- izvērtēt pašu un aizņemtā kapitāla plūsmas uzņēmuma apgrozījuma veidošanā, kas nodrošinātu optimālu peļņas lielumu;
- novērtēt pareizu naudas līdzekļu izmantošanu, kas nodrošinātu optimālas kapitāla struktūras uzturēšanu;
- kontrolēt finanšu un materiālu resursu izmantošanas normu un normatīvu ievērošanu.

Tirgus ekonomikas apstākļos ir visdažādākās uzņēmējdarbības formas, kuru darbošanos nosaka atšķirības, bet ir pamatnostādnes, kuras lieto dažādiem uzņēmumiem, lai savlaicīgi sagatavoties un cīnīties pret potenciālajiem grūtībām un draudiem, rezultātā samazināt riskus noteikto mērķu sasniegšanā.

Uzņēmuma finanšu analīzes veikšanai izmantojamās informācijas datu bāzes avoti ir daudzveidīgi. Praktiski var izmantot visu pieejamo informāciju, kas saistīta ar analizējamo objektu, procesu. To, kādu tieši informācijas analīzes procesā izmantot, nosaka analīzes mērķi, kādam nolūkam tiks izmantoti tās rezultāti. [5,142]

Informācijas pamata bāze var būt:

- firmas publiskais gada pārskats, kas ietver finanšu pārskatu un vadības ziņojumu par firmas attīstību, kā arī zvērināta revidenta atzinums. Finanšu pārskats kā kopums sastāv no bilances, peļņas vai zaudējumu aprēķina, naudas plūsmas pārskata, pašu kapitāla izmaiņu pārskata un pielikumiem;
- starpposmu pārskati par finansiāli saimniecisko darbību, kuri pēc vadības lēmuma var tikt sastādīti pārskata perioda starpposmā un ir domāti firmas iekšējām vajadzībām un arī ārējiem lietotājiem – kredītojošai bankai, investoram u.c. Starpposmu pārskati sastāv no bilances un dažiem pielikumiem, kas atspoguļo atsevišķus bilances posteņus. Starpposmu pārskati var būt mazliet neprecīzi, jo tiek sastādīti, pamatojoties tikai uz uzskaites datiem un neveicot pilnīgu inventarizāciju;
- tekošās grāmatvedības uzskaites dati – dokumentācijas sistēma, sintētisko un analītisko kontu informācija. Analīzē šie dati papildina un atklāj informatīvo bāzi. Grāmatvedim, sagatavojot attiecīgās ziņas, jāņem vērā, ka tām jābūt pietiekami skaidrām un pieejamām tiem, kuriem tās nepieciešamas.

Pārskatu lietotāji un informācijas avoti

Pārskatu izmantotāji	Intereses	Informācijas avoti
Uzņēmuma vadītāji	Uzņēmuma darbības efektivitātes novērtējums, vadīšanas un finansēšanas lēmumu pieņemšana	Uzņēmuma iekšējie pārskati, uzņēmuma finanšu pārskati
Valsts ieņēmumu dienests	Nodokļu maksāšana	Finanšu pārskati, nodokļu deklarācijas
Kapitāla īpašnieki	Iespējamā ienākuma novērtēšana, investīciju riska pakāpe, dividenžu izmaksas perspektīvu novērtēšana	Finanšu pārskati
Kreditori	Resursu noteikšana kredītu atmaksāšanai un procentu samaksai	Finanšu pārskati (naudas plūsmas pārskats)
Piegādātāji	Skaidras naudas resursu noteikšana piegāžu samaksai	Finanšu pārskati
Pircēji	Novērtējums tam, cik ilgi uzņēmums varēs turpināt savu darbību	Finanšu pārskati
Uzņēmuma darbinieki	Uzņēmumu darbības un rentabilitātes novērtējums, lai noteiktu nodarbinātības perspektīvu un darba samaksas iespējas	Finanšu pārskati
Statistikas dienesti	Statistikas rādītāju apkopošana	Statistikas pārskati, finanšu pārskati

Piedāvātā tabula sniedz īsu ieskatu par to, kādu interesi atsevišķos pārskatu lietotājos izraisa kāds informācijas avots par uzņēmuma darbību, kā arī parāda finanšu pārskatu nozīmi. [9, 114]

Uzņēmuma saimnieciskas darbības analīzi var iedalīt ārējā un iekšējā analīze.

Finanšu analīze, kas tiek veikta ārpus uzņēmuma, ir **ārējā analīze**, kur tiek izmantota ierobežota informācija, kas nesniedz vispusīgu ieskatu par uzņēmuma darbību. Ārēja analīze tiek veikta uz uzņēmuma pārskatu publicētās informācijas pamata un tās uzdevums ir novērtēt šādus rādītājus:

- uzņēmuma līdzekļu stāvoklis pārskata periodā;

- uzņēmuma finansiālā stabilitāte un maksātspēja pārskata datumā;
- kapitāla izmantošanas intensitāte un uzņēmuma darbības rentabilitāte pārskata periodā;
- uzņēmuma finansiālā stāvokļa izmaiņas pārskata periodā un tā dinamika pēdējos gados;
- peļņas sadale un citu kapitāla avotu piesaistīšana;
- uzņēmums savstarpējās attiecības ar akcionāriem. [7, 206]

Šī diplomdarba autore veiks tieši ārējo analīzi.

Iekšējā analīze ir kompleksa ekonomiska analīze, kuras uzdevums ir dot nepieciešamo analītisko materiālu uzņēmumu vadītājiem vadīšanas lēmumu pieņemšanai. [7, 207]

Veicot iekšējo uzņēmuma analīzi, papildus publiskajiem grāmatvedības pārskatiem, tiek izmantota informācija par krājumu stāvokli, debitoru un kreditoru parādiem, ražošanas tehnisko sagatavošanu, izmaksām un normatīviem, kas dod iespēju veikt padziļinātu finanšu analīzi, novērtēt uzņēmuma darbības efektivitāti.

Uzņēmuma iekšējā analīze tiek veikta pēc šādiem rādītājiem:

- peļņas iegūšana no produkcijas pārdošanas;
- visas uzņēmumā ražotās un pārdotās produkcijas pašizmaksa;
- atsevišķu produkcijas veidu pašizmaksa;
- cenu un izmaksu novirzes no plānotajām un to iemesli;
- amatpersonu atbildības raksturs par budžeta ievērošanu attiecībā pret izdevumiem. [7, 207]

Veicot uzņēmuma finanšu analīzi, vērā jāņem vairāki analīzes ierobežojumi, kas var būtiski ietekmēt finanšu rādītāju vērtējumu:

- 1) gada pārskatā ievietotā informācija bieži ir nepietiekami detalizēta;
- 2) finanšu pārskatā pastāv manipulēšanas iespējas;
- 3) finanšu pārskats ir orientēts uz pagātņi;
- 4) finanšu pārskats ir pieejams, kad ir pagājis ilgs laiks kopš pārskata perioda;
- 5) sastādot finanšu pārskatu, vērā netiek ņemta inflācija, tādējādi netiek parādīta līdzekļu reālā vērtība;

- 6) netiek ņemti vērā citi uzņēmuma darbību ietekmējošie faktori (politiskie, ekonomiskie).

Analizējot uzņēmuma finanšu stāvokli vajag pievērst uzmanību šiem faktoriem, jānovērtē gan informācijas, gan izvēlētās analīzes metodes rezultātus.

1.2. Finanšu analīzes metodes un paņēmieni.

Finanšu pārskatu datu analīzes loks ir atkarīgs no analīzes datu izmantošanas mērķa. Analītiskajai informācijai ir jānodrošina to izmantošanas specifisko lietotāju grupu prasības. Finanšu analīzes datu lietotāju grupas ir:

- kreditori;
- investori;
- privātkapitāla ieguldītāji uzņēmumā;
- uzņēmumu, sabiedrību vadītāji;
- dažāda līmeņa speciālisti;
- auditori;
- Valsts ieņēmumu dienesta darbinieki u.c. ieinteresētas personas. [5, 137]

Kreditori un investori veic finanšu analīzi, lai minimizētu savu aizdevumu un ieguldījumu risku. Finansiālais stāvoklis ir galvenais kritērijs bankām, lemjot par kredīta piešķiršanu, tas var ietekmēt gan procentu likmes, gan aizdevuma piešķiršanas termiņu.

Finanšu analīzes procesā tiek noskaidrotas dažādas finanšu rādītāju absolūtās novirzes, to pārmaiņu apjomi, cēloņi. Balances, kā arī peļņas un zaudējuma aprēķina rādītāju struktūras analīzes pamatā ir bilances aktīva un pasīva posteņu un to grupu novērtēšana.

Grāmatvedībā var izmantot četras galvenās saimniecisko rezultātu skaidrošanas metodes:

1. pārskatu lasīšana;
2. horizontālā analīze;
3. vertikālā analīze;
4. finanšu koeficientu aprēķināšana.

Pārskatu lasīšanas gaitā tiek studēti pārskatos atspoguļotie rādītāji. Ar pārskatu lasīšanas palīdzību nosaka uzņēmuma īpašuma stāvokli, tā īstermiņa vai ilgtermiņa investīcijas ieguldījumu aktīvos, pašu kapitāla un aizņemto līdzekļu veidošanas avotus, novērtē uzņēmuma sakarus ar piegādātājiem un pircējiem, kredītiestādēm, novērtē ieņēmumus no pamatdarbības un gada peļņu. [7, 208]

Viena no vienkāršākajām finanšu analīzes metodēm finansiālās stabilitātes novērtēšanai ir **horizontālā analīzes** metode, kas ļauj noteikt dažādu pārskatu posteņu relatīvās un absolūtās izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu vai kādiem citiem bāzes rādītājiem. Analizējot bilances rādītāju izmaiņas, var konstatēt uzņēmuma finansiālās stabilitātes uzlabošanos vai pasliktināšanos.[9,183]

Vertikālās analīzes mērķis ir noteikt atsevišķu pārskatu posteņu īpatsvaru kopējos rādītājus, kuri pieņemti par 100 procentiem un novērtēt līdzekļu vai to avotu struktūras izmaiņas.[9.183]

Finanšu koeficienti parāda proporcijas starp dažādiem pārskatu posteņiem. Lai raksturotu dažādus aspektus uzņēmuma finansiāla stāvokļa faktori ir sagrupētas šādās kategorijās:

- likviditātes rādītāji:
 - kopējās likviditātes koeficients;
 - likviditātes starp-seguma koeficients;
 - absolūtās likviditātes koeficients.
- aktīvu aprites rādītāji:
 - aktīvu aprite;
 - krājumu aprite;
 - debitoru parādu aprite;
 - pamatlīdzekļu aprite;
 - kreditora aprite.
- saistību rādītāji:
 - finanšu atkarības koeficients;
 - finansiālās neatkarības koeficients;
 - finansiālā līdzsvara koeficients.
- rentabilitātes rādītāji:
 - realizācijas rentabilitāte;
 - operatīvās darbības rentabilitāte;

- bruto peļņas rentabilitāte;
- aktīvu rentabilitāte;
- kopkapitāla rentabilitāte;
- pašu kapitāla rentabilitāte.

Finanšu analīzes mērķis ir sagatavot informāciju vadības lēmumu pieņemšanai. Tāpēc, lai kvalitatīvi veiktu finanšu analīzi, jāievēro sekojoši principi:

- ✓ nav iespējams novērtēt rezultātus bez to salīdzināšanas;
- ✓ neprecīzi dati dod neprecīzu rezultātu;
- ✓ nedrīkst sajaukt nosalīdzināmus rādītājus;
- ✓ jāņem vērā rādītāju kopsakarības;
- ✓ jāizdara secinājumi un jāpieņem attiecīgi lēmumi.

Uzņēmuma vadībai finanšu koeficienti ir ļoti svarīgi, jo pēc minētajiem koeficientiem par uzņēmuma saimniecisko darbību spriež akcionāri un kreditori. Pieņemot jebkuru lēmumu, vadītājiem jānovērtē šī lēmuma ietekme uz vissvarīgākajiem finanšu koeficientiem.

Finanšu analīzes veikšanas procesā tiek novēroti vairāki posmi:

- Pirmajā posmā tiek noskaidroti uzņēmuma uzskaites politikas galvenie aspekti, piemēram mazvērtīgā inventāra norakstīšanas un krājumu uzskaites kārtība, netiešo izmaksu sadalīšanas metode. Tiek veikta informācijas vākšana un uzņēmuma vispārējais novērtējums, izmantojot vertikālo analīzi
- Otrajā posmā tiek veikta uzņēmuma finanšu pārskatu datu apstrāde un ekonomiskā stāvokļa novērtēšana četros galvenajos virzienos: maksātspējas, ienesīguma novērtējums, krājumu un kapitāla stratēģiskais pārvaldīšana, investīciju riska novērtēšana.
- Trešajā posmā tiek vērtēta uzņēmuma attīstības tendences, izmantojot horizontālo metodi.

Pašās beigās notiek rezultātu interpretēšana un iespējamo problēmu novēršanas virzieni.

2. SIA „STENDERS” SAIMNIECISKAS DARBĪBAS RAKSTUROJUMS

SIA „STENDERS” (Reģ. Nr. LV 40003563248) dibināts Rīgā, 2001. gadā 28.septembrī. SIA „STENDERS” nodarbojas ar ziepju vārīšanu pēc senām tradīcijām, dabiskas, augstvērtīgas vannas kosmētikas un vannas piederumu izgatavošanu, tirdzniecību, eksportu. SIA „STENDERS” pamatdarbības veids ir kosmētikas līdzekļu ražošana, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība.

Uzņēmums piedāvā vairāk nekā 70 veidu produktus:

- ziepes;
- jogurti un losjoni;
- burbuļbumbas;
- vannas pienaš;
- vannas sāls;
- šampūni;
- ķermeņa sviests;
- masāžas sviests;
- ēteriskās un masāžas eļļa;
- sāls skrubi;
- vannas ekstrakti un putas;
- vannas un pirts piederumi.

Visas ziepes un burbuļbumbas tiek gatavotas ar rokām. Ziepes tiek tirgotas jebkura izmēra gabaliņos pēc klienta izvēles – tās tiek nogrieztas ar īpašu nazi un nosvērtas. Uzņēmums arī pārdod vannas aksesuārus – vannas sūkņi, ziepju traukus, lina dvieļus.

SIA „STENDERS” idejas autori un realizētāji ir Zane un Jānis Bērziņi. Zane ar vīru devās ceļojumā pa Eiropu un Anglijā pievērsa uzmanību maziem veikaliņiem, kur varēja nopirkt neparastas ziepes – skaistas, garšīgi smaržojošas un ar visādām piedevām. Latvijā tolaik šāds kosmētikas tips bija pilnīgi jauns, bet Eiropa eksistēja vairāk nekā 30 gadus.

2000. gadā Zane un Jānis Bērziņi noīrēja mazu stendu tirdzniecības centrā „Mols” un pārdeva dabiskās sveramās ziepes no Kanādas, vienlaicīgi eksperimentējot mājās ar savu jauno produkciju.

Sākumā Bērziņi ziepes vārīja virtuves katlos un skatījās, kas no tā visa iznāks. Uz ātru roku tika palaista neliela ražotne, un līdzās Kanādas ziepēm drīz vien parādījās vietējā produkcija.

Nepilnu trīs gadu darbības laikā uzņēmums no pirmās un vienīgās tirdzniecības vietas Rīgā tirdzniecības centrā „Mols” izaudzis līdz septiņiem veikaliem Rīgā (T/C Mols, T/C Domina, T/V Centrs, T/C Olympia, T/C Alfa, T/C Origo un Berga bazārs) un 12 veikaliem citviet Latvijā, kā arī vairākiem veikaliem ārpus Latvijas.

2005.g. oktobrī SIA „STENDERS” atvērta pirmā tirdzniecības vieta ASV, nodibināja meitas uzņēmumu Polijā.

Tagad STENDERS tirdzniecības vietas ir 20 valstīs: Krievija, Ķīna, Polija, Igaunija, Baltkrievija, Ukraina, Kazahstāna, Kirgizstāna, Gruzija, Japāna, Saūda Arābija, Lietuva, Somija, Zviedrija, Ungārija, Slovēnija, Austrija, Grieķija, Horvātija, Latvija. Uzņēmumā ir 140 darbinieku. Ražotnes atrodas Jaunmārupē un Rīgā. Vidējais darbinieku skaits ir 140 cilvēki.

Vairumtirdzniecībā produkcija tiek realizēta uz franšīzes līguma pamata.

Franšīzes līgums sadarbības partnerim dod tiesības lietot preču zīmi „STENDERS”. Ar franšīzes līgumu sadarbības partneriem tiek noteiktas vienādas prasības tirdzniecības vietu iekārtojumam, produktu klāstam, to izvietojumam veikalā, pircēju apkalpošanas kultūrai u.c. Franšīzes līgumi tiek slēgti gan ar sadarbības partneriem Latvijā, gan ārpus tās.

Uzņēmuma **misija** ir uzsvērt cilvēku savstarpējo attiecību nozīmi, atdzīvināt siltumu un seno laiku saskarsmes tradīcijas. Uzņēmums akcentē personiskas attieksmes nozīmi, uzskatot to par atslēgu harmoniskam dzīvesveidam šajā steigas un paviršības laikmetā, sniedz cilvēkiem iespēju izzināt sevi un meklēt sev atbilstošas vērtības, meklēt un atrast mieru un skaistumu savstarpējās attiecībās, pieņemot pasaules un līdzcilvēku dažādību, nest savu kultūru pasaulē.

Uzņēmuma misija tiek sasniegta veidojot īpašu klientu apkalpošanas kultūru, tādējādi uzsverot savstarpējo attiecību nozīmi un sniedzot klientam zināšanas, kas ļaus katram atklāt sev vispiemērotākās lietas.

Kā jau katram uzņēmumam, arī SIA „STENDERS” **mērķis** ir attīstīt savu uzņēmumu un gūt peļņu.

SIA „STENDERS” ir piesaistījis savu uzmanību ar to, ka produkcija ir oriģināli iesaiņota, veikalos ir radīta ļoti patīkama atmosfēra, produktiem ir laba kvalitāte. Uzņēmuma attieksme pret katru klientu ir ļoti individuāla un personiska.

Tagad SIA „STENDERS” pēc senām tradīcijām vāra ziepes, gatavo dabisku, augstvērtīgu vannas kosmētiku un vannas piederumus.

Katrs ziepju gabaliņš, katra burbuļbumba tiek gatavota ar rokām, izmantojot augstvērtīgas un dabiskas izejvielas. Tādas - smaržīgas, dabiskas, veselīgas un ar personisku attieksmi radītas lietas - no fabrikas meistaruru rokām nonāk STENDERA veikalos.

Ražojot dabisku produkciju, SIA „STENDERS” savā darbā izmanto iespējami daudz augu, valsts izejvielu un senās receptes, kas iegūtas, apzinot gan vietējās, gan pasaules tradīcijas.

Idejas jauniem produktiem rada mārketinga nodaļa kopā ar laboratoriju. Daudz kas ir izveidots sadarbībā ar klientiem, kuri ir izteikuši vēlmi redzēt kādu noteikto produktu.

SIA „STENDERS” ir minēts starp Latvijas 100 eksportējošajiem zīmoliem.

2012.g. SIA „STENDERS” vēsturē kļuvis par ļoti nozīmīgu laiku, tikko saņemta Zelta medaļa Krievijā izstādē ”**Inter Charm 2012**” 2500 zīmolu konkurencē un paziņoti labākie kosmētikas industrijas jaunumi Latvijā starptautiskajā ”**Cosmopolitan Beauty Award 2012**”, kur uzņēmums ieguvis augstākos rezultātus piecās kategorijās.

Uzņēmums „STENDERS” saņēmis „Latvijas Personāla vadīšanas asociācija” balvu par labāko „**Personāla vadības Gada Projektu 2012**”, kas ir Latvijas Personāla vadīšanas asociācijas augstākais novērtējums personāla vadības jomā. Šī balva tiek piešķirta jau vienpadsmito gadu progresīvākajam un aktīvākajam uzņēmumam personāla vadības jomā.

Uzņēmuma nākotnes plāni ir saistīti ar eksporta apjomu palielināšanu, jo Latvijas tirgus ir jau piesātināts ar vannas kosmētikas līdzekļiem.

3. BILANCES DINAMIKAS UN STRUKTŪRAS ANALĪZE

3.1. Uzņēmuma „STENDERS” bilances pārskata vertikālā analīze

3.1. tabula

SIA „STENDERS” bilances posteņu struktūra

2008.g. – 2011.g.

Rādītāji	2008.g. (%)	2009.g. (%)	2010.g. (%)	2011.g. (%)	2011.g. salīdzinājumā (+/-% p.) ar...		
					2008.g.	2009.g.	2010.g.
Nemateriālie ieguldījumi	9,0	8,8	7,7	6,3	-2,8	-2,6	-1,5
Pamatlīdzekļi	15,6	11,9	12,7	11,8	-3,8	-0,1	-0,9
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi	4,8	19,2	15,7	16,1	11,2	-3,1	0,3
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā	29,5	39,9	36,2	34,1	4,7	-5,7	-2,1
Krājumi	19,0	18,6	21,1	22,6	3,6	4,0	1,5
Debitori	44,2	34,2	37,5	40,7	-3,5	6,5	3,1
Nauda	7,3	7,3	5,2	2,6	-4,7	-4,7	-2,6
Apgrozāmie līdzekļi kopā	70,5	60,1	63,8	65,9	-4,7	5,7	2,1
Aktīvi kopā	100,0	100,0	100,0	100,0			
Pašu kapitāls	50,2	55,6	55,6	56,3	6,1	0,6	0,6
Uzkrājumi	2,2	1,5	1,5	1,6	-0,6	0,1	0,1
Ilgtermiņa kreditori	3,8	3,4	3,4	2,3	-1,5	-1,2	-1,2
Īstermiņa kreditori	43,8	39,5	39,5	39,9	-3,9	0,4	0,4
Kreditori kopā	47,6	42,9	42,9	42,2	-5,5	-0,7	-0,7
Pasīvi kopā	100,0	100,0	100,0	100,0			

3.1. tabulā parādīta SIA „STENDERS” bilances 2008. - 2011.g. vertikālā analīze. Par bāzi izmantota bilances kopsumma, kas ir pielīdzināta 100%.

Nemateriālie ieguldījumi ir ieguldījumi tehnoloģijas nodošanā, iegādājoties patentu tiesības, licences, speciālo profesionālo informāciju vai nepatentētas tehniskās zināšanas. No

datiem redzams, ka nemateriālo aktīvu īpatsvars 4 gadu laikā tikai samazinājās, pamatlīdzekļu īpatsvars 2011.g. samazinājās gandrīz par 4 procentu punktiem salīdzinājumā ar 2008.g.

Ilgtermiņa ieguldījumi ir līdzekļi, kas paredzēti ilgstošai lietošanai vai ieguldīti ilglietojamā īpašumā. To līdzdalība uzņēmuma saimnieciskā darbībā ilgst vairākus gadus, saimnieciskā darbībā šie ieguldījumi pakāpeniski nolietojas un zaudē savu vērtību.

SIA „STENDERS” ilgtermiņa ieguldījumu īpatsvars strauji izauga 2009.g. no 4.8% līdz 19.2%, bet 2011.g. samazinājās līdz 16.1%.

Uzņēmuma krājumi ir izejvielas, materiāli, ko paredzēts izlietot produkcijas ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai, kas paredzēti pārdošanai. Nepabeigtā ražošana ir ražojumi, kuri nav izgājuši visu ražošanas ciklu, bet gatavie ražojumi ir izstrādājumi, kuri uzņēmumā izgājuši visu ražošanas ciklu.

No 3.1. tabulas var redzēt, ka krājuma īpatsvars palielinājās katra periodā no 2009.g. Pēdējā 2011.g. krājuma īpatsvars palielinājās līdz 4 procentu punktiem salīdzinājumā ar 2009.g.

Debitori ir citu uzņēmumu vai fizisko personu parādi par precēm, pakalpojumiem. Debitoru parādi rodas pārdodot produkciju, sniedzot pakalpojumus, bet nesaņemot par to samaksu, kā arī uzņēmuma dibināšanas brīdī dibinātājiem, neieguldot kapitālā pilnu summu.

SIA „STENDERS” debitoru īpatsvars 2009.g. samazinājās no 44.2% līdz 34.2%, ko var novērtēt pozitīvi, bet no 2010.g. debitoru parāda īpatsvars palielinājās līdz 37.5% un 2011.g. līdz 40.7%, kas ir uz 3.5 procentu punktiem mazāk salīdzinājumā ar 2009.g.

Naudas līdzekļi uzņēmumā var būt divu veidu: skaidrā nauda uzņēmuma kasēs un banku kontos. Vismazākais naudas īpatsvars bilancē parādījās pēdējā 2011.g., kas ir uz 4.7 procentu punktiem mazāk nekā 2008. un 2009. g., bet uz 2.6 procentu punktiem salīdzinājumā ar 2010.g.

Pašu kapitāls rāda cik liela īpašuma daļa pieder uzņēmumam. Pašu kapitālam ir trīs sastāvdaļas: pamatkapitāls, rezerves un nesadalīta peļņa. Vislielākais pašu kapitāla īpatsvars ir 2011.g., tas ir lielāks nekā 2008.g. par 6.1 procentu punktiem un par 0.6 procentu punktiem salīdzinājumā ar 2009. un 2010.g.

Uzkrājumi ir saistības, kas attiecas uz pārskata gadu vai iepriekšējiem gadiem un gada pārskata sastādīšanas laikā ir paredzamas vai zināmas un kuru apjoms vai saistību rašanās vai

segšanas datums nav skaidri zināms. Parasti, sastādot uzņēmuma gada pārskatu uzņēmums veido uzkrājumus šaubīgajiem debitoriem, garantijas remontiem, kā arī neizmantoto atvaļinājumu izdevumiem, mazkapitāla uzņēmumi veido obligātos uzkrājumus 25% no peļņas. SIA „STENDERS” uzkrājumu īpatsvars 2009.g. samazinājās līdz 1.5% un 2011.g. palielinājās par 0.1 procentu punktiem.

Ilgtermiņa saistības ir tādi parādi kreditoriem, kuru atmaksas termiņš ir ilgāks par vienu gadu. Ilgtermiņa kreditoru īpatsvars samazinājās 2011.g. par 1.2 procentu punktiem salīdzinājumā ar 2008.g.

Īstermiņa saistības ir saistības, kuru apmaksa paredzēta gada laikā no bilances datuma. Īstermiņa kreditoru saistības 2008.g. ir uz 3.9 procentu punktiem lielāki nekā 2011.g., 2009.g. samazinājās līdz 39.5%, kas ir uz 0.4 procentu punktiem vairāk nekā 2011.g.

Kreditoru parāds ir summa, kas uzņēmumam ir jāsamaksā citām juridiskām vai fiziskām personām. Kreditoru parāda īpatsvars 4 gadu laikā samazinājās par 5.5 procentu punktiem, no 47.6% 2008.g. līdz 42.2% 2011.g.

SIA „STENDERS” ieņēmumu un izdevumu struktūra
2008.g. – 2011.g.

Rādītājs	2008.g. (%)	2009.g. (%)	2010.g. (%)	2011.g. (%)	2011.g. salīdzinājumā (+/- % p.) ar...		
					2008.g.	2009.g.	2010.g.
1. Neto apgrozījums	98,8	99,3	99,3	99,7	0,8	0,3	0,4
Pārējie uzņēmuma saimnieciskas darbības ieņēmumi	0,6	0,3	0,4	0,2	-0,4	0,0	-0,2
Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgie ieņēmumi	0,5	0,4	0,3	0,1	-0,4	-0,3	-0,2
Ieņēmumi kopā	100,0	100,0	100,0	100,0			
2. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	55,1	59,0	55,8	55,8	0,7	-3,2	0,0
4. Pārdošanas izmaksas	18,6	19,7	23,1	27,7	9,1	8,0	4,6
5. Administrācijas izmaksas	22,1	13,8	12,6	10,9	-11,3	-2,9	-1,7
Pārējās uzņēmuma saimnieciskas darbības izmaksas	1,5	5,2	6,7	4,0	2,5	-1,1	-2,7
11. Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	1,3	0,6	0,6	0,9	-0,4	0,3	0,3
16. Ieņēmuma nodoklis par pārskata periodu	1,3	1,8	1,2	0,6	-0,7	-1,1	-0,6
17. Pārējie nodokļi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Izdevumi kopā	100,0	100,0	100,0	100,0			

Lai analizētu SIA „STENDERS” peļņas vai zaudējuma posteņu vertikālo analīzi, diplomdarba autore 3.2. tabulā sadalīja rādītājus divās grupās (ieņēmumu un izdevumu), par bāzi izmantoti uzņēmuma kopējā ieņēmumu summa un izdevumu summa.

Neto apgrozījums ir uzņēmuma pamatdarbības, preču pārdošanas un pakalpojumu veikšanas rezultātā gūtie ieņēmumi, no kuriem atskaitītas tirdzniecības un citas atlaides. Šajā postenī uzrāda arī to nosūtīto preču norēķinu summas, par kurām samaksa vēl nav saņemta, bet kuru norēķinu dokumenti ir iesniegti pircējiem vai arī bankas iestādei.

No 3.2. tabulas var redzēt ka neto apgrozījums saņem gandrīz visu daļu no uzņēmuma ieņēmumiem. Pēdējā 2011.g. neto apgrozījuma īpatsvars ir lielāks nekā 2008.g. par 0.8 procentu punktiem, 2009.g. par 0.3 procentu punktiem un 2010.g. uz 0.4 procentu punktiem. Pārējo uzņēmuma saimnieciskas darbības ieņēmumu īpatsvars samazinājās no 0.6% 2008.g. līdz 0.2% 2011.g. Pārējo ieņēmumu īpatsvars sastāda 0.1% 2011.g., tas ir uz 0.4 procentu punktiem mazāk salīdzinājumā ar 2008.g.

Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas īpatsvars 4 gadu laikā īpaši nemainās, 2011.g. tas ir gandrīz vienādas ar 2010.g., par 3.2 procentu punktiem mazāks nekā 2009.g. un par 0.7 procentu punktiem lielāks nekā 2008.g.

Pārdošanas izmaksas ir pārdevēju darba algas kopā ar darba devēja sociāliem maksājumiem, tirdzniecības transporta un sakaru izdevumi, mārketinga izdevumi, tirdzniecības zāles un iekārtu nolietojums, kā arī remonta un uzturēšanas izmaksas.

Pēc 3.2. tabulas 2011.g. pārdošanas izmaksas īpatsvars ir lielākas salīdzinājumā ar 2008.g. par 9.1 procentu punktiem, salīdzinājumā ar 2009.g. par 8 procentu punktiem un ar 2010.g. par 4.6 procentu punktiem.

Administrācijas izmaksas ir administrācijā strādājošo darba algas ar darba devēja sociāliem maksājumiem, administrācijas transportlīdzekļu, ēku, iekārtu un inventāra nolietojums, kā arī remonta un uzturēšanas izmaksas, komunālie maksājumi, apsardze, kancelejas izdevumi, reprezentācijas izdevumi un citi.

SIA „STENDERS” administrācijas izdevumu īpatsvars ar katru gadu samazinājās, no 22.1% 2008.g. līdz 10.9% 2011.g.

Pārējās uzņēmuma saimnieciskas darbības izmaksas īpatsvars 2011.g. ir lielāks nekā 2008.g. par 2.5 procentu punktiem, mazāks nekā 2009.g. par 1.1 procentu punktiem un salīdzinājumā ar 2010.g. mazāks par 2.7 procentu punktiem.

SIA „STENDERS” procentu maksājumu un tamlīdzīgas izmaksas īpatsvars samazinājās no 1.3% 2008.g. līdz 0.9% 2011.g.

Ienākuma nodoklis ir nodoklis ar ko apliek vai nu fiziskas vai juridiskas personas ienākumus.

Ienākuma nodokļa īpatsvars sastādīja 1.3% 2008.g., tad izauga līdz 1.8% 2009.g., 2010.g. samazinājās līdz 1.2% un 2011.g. līdz 0.6%.

SIA „STENDERS” ilgtermiņa ieguldījumu īpatsvara samazinājums no 39.9% līdz 34.1 % var būt saistīts ar to, ka uzņēmums pēdējos gados neiegādājās jaunus pamatlīdzekļus.

Lielāko daļu no uzņēmuma aktīviem aizņem apgrozāmie līdzekļi, no kuriem 40% ir debitoru parādi.

Pašu kapitāla īpatsvars četrus gadus laikā ir lielāks par kreditoru saistības īpatsvaru pasīvos, ko var novērtēt pozitīvi.

Neto apgrozījumu īpatsvars ieņēmumos ir gandrīz simts procenti.

Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas saņem vairāk nekā 55% no uzņēmuma pasīva īpatsvara, pārdošanas izmaksas īpatsvars izauga līdz gandrīz 28%.

3.2. Uzņēmuma „STENDERS” bilances pārskata horizontālā analīze

Horizontālā analīze ļauj noteikt dažādu pārskatu posteņu relatīvās un absolūtās izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu vai kādiem citiem bāzes rādītājiem.

3.3. tabula

SIA „STENDERS” bilances posteņu rādītāju pārmaiņas 2008.g. – 2011.g.

Rādītāji	2008.g. (Ls)	2009.g. (Ls)	2010.g. (Ls)	2011.g. (Ls)	2011.g. salīdzinājumā (+/-) ar...					
					2008.g.		2009.g.		2010.g.	
					Ls	%	Ls	%	Ls	%
Nemateriālie ieguldījumi	271 323	236 571	202 580	160 761	-110 562	-59	-75 810	-68	-41 819	-79
Pamatlīdzekļi	467 752	317 253	332 345	302 611	-165 141	-65	-14 642	-95	-29 734	-91
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi	145 396	512 197	412 197	412 197	266 801	283	-100 000	-80	0	100
Ilgtermiņa ieguldījumi kopā	884 471	1066 021	947 122	875 569	-8 902	-99	-190 452	-82	-71 553	-92
Krājumi	570 828	498 108	552 584	579 846	9 018	102	81 738	116	27 262	105
Debitori	1327 972	914 918	982 714	1 044 058	-283 914	-79	129 140	114	61 344	106
Nauda	219 607	194 525	134 973	66 093	-153 514	-30	-128 432	-34	-68 880	-49
Apzīmējamie līdzekļi kopā	2 118 407	1 607 551	1 670 271	1 689 997	-428 410	-80	82 446	105	19 726	101
Aktīvi kopā	3002 878	2673 572	2 617 393	2 565 566	-437 312	-85	-108 006	-96	-51 827	-98
Pašu kapitāls	1507 495	1487 387	1 575 345	1 443 633	-63 862	-96	-43 754	-97	-131 712	-92
Uzkrājumi	65 372	39 495	40 897	40 255	-25 117	-62	760	102	-642	-98
Ilgtermiņa kreditori	114 316	91 917	85 372	58 095	-56 221	-51	-33 822	-63	-27 277	-68
Īstermiņa kreditori	1 315 695	1 054 773	915 779	1 023 583	-292 112	-78	-31 190	-97	107 804	112
Kreditori kopā	1 430 011	1 146 690	1 001 151	1 081 678	-348 333	-76	-65 012	94	80 527	108
Pasīvi kopā	3002 878	2673 572	2 617 393	2 565 566	-437 312	-85	-108 006	-96	-51 827	-98

3.3. tabulā var redzēt, ka nemateriālie ieguldījumi 2011.g. samazinājās par 59%, kas ir gandrīz 42 tūkstoši lati, salīdzinājumā ar 2008.g. 2010.g. nemateriālo ieguldījumu summa bija lielāka nekā pēdējā 2011.g. gandrīz par 42 tūkstošiem latiem.

Uzņēmuma pamatlīdzekļu summa 2011.g. ir mazāka par 65% nekā 2008.g., par 95% nekā 2009.g. un par 91% nekā 2010.g.

Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi strauji palielinājās 2009.g., bet 2010.g. samazinājās par simts tūkstošiem latiem un līdz 2011.g. beigām nemainījās.

Kopumā SIA „STENDERS” ilgtermiņa ieguldījumi 2011.g. ir par vienu procentu mazāki nekā 2008.g., par astoņpadsmit procentiem salīdzinājumā ar 2009.g. un astoņiem procentiem ar 2010.g.

Krājumi palielinājās par 27 tūkstošiem latu, salīdzinājumā ar 2010.g. un tas ir gandrīz par 82 tūkstošiem latu vairāk nekā 2009.g. un par 9 tūkstošiem vairāk nekā 2008.g.

2011.g. debitora parādi palielinājās vairāk nekā par 61 tūkstoti latu. Uzņēmuma naudas summa samazinājās līdz 66 tūkstošiem 2011.g.

Pēkšņa pārdošanas samazināšanās vai ļoti slikts gads ar smagiem zaudējumiem var radīt lielu naudas līdzekļu nepietiekamību. [13, 94]

Aprozāmie līdzekļi 2011.g. mazliet palielinājās salīdzinājumā ar 2010. un 2009. gadiem, bet ir mazāki nekā 2008.g. par 20 procentu punktiem.

Pašu kapitāls sasniedz vislielāko apjomu 2010.g., bet 2011.g. samazinājās par astoņiem procentu punktiem, tas ir par gandrīz 64 tūkstošiem latu mazāk nekā 2008.g.

Uzkrājumi samazinājās no 65 tūkstošiem latiem 2008.g. līdz 40 tūkstošiem latiem 2011.g.

Ilgtermiņa kreditori arī samazinājās pakāpeniski katru gadu, kas var novērtēt pozitīvi. 2011.g. ilgtermiņa saistības samazinājās par 32 procentu punktiem salīdzinājumā ar 2010.g., par 37% salīdzinājumā ar 2009.g. un gandrīz par pusi salīdzinājumā ar 2008.g.

Īstermiņa kreditori 2011.g. ir lielāki nekā 2010.g. par 108 tūkstošiem, mazāki nekā 2009.g. par 61 tūkstoš latu.

Kreditori kopā pēdējā gadā palielinājās par 81 tūkstoti, kas ir par 8 procentu punktiem vairāk nekā 2010.g., bet mazāk nekā 2009.g. par 65 tūkstošiem latiem un par 348 tūkstošiem latiem salīdzinājumā ar 2008.g.

SIA „STENDERS” ieņēmumu un izdevumu rādītāji un to pārmaiņas
2008.g. – 2011.g.

Rādītājs	2008.g.	2009.g.	2010.g.	2011.g.	2011.g. salīdzinājumā (+/-) ar					
					2008.g.		2009.g.		2010.g.	
					Ls	%	Ls	%	Ls	%
1. Neto apgrozījums	3569621	3241850	3569700	3664883	95262	103	423033	113	95183	103
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	22714	8786	14569	8925	-13789	39	139	102	-5644	61
Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	19176	13570	10314	3612	-15564	19	-9958	27	-6702	35
Ieņēmumi kopā	3611511	3264206	3594583	3677420	65909	102	413214	113	82837	102
2. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	1849758	1819008	1957112	2042641	192883	110	223633	112	85529	104
4. Pārdošanas izmaksas	623569	608107	808810	1013757	390188	163	405650	167	204947	125
5. Administrācijas izmaksas	743306	424511	440980	397687	-345619	54	-26824	94	-43293	90
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	49945	159048	236519	147638	97693	296	-11410	93	-88881	62
11. Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	44928	19456	20619	33994	-10934	76	14538	175	13375	165
16. Ieņēmuma nodoklis par pārskata periodu	44372	54100	42562	23384	-20988	53	-30716	43	-19178	55
17. Pārējie nodokļi	59	84	23	32	-27	54	-52	38	9	139
Izdevumi kopā	3355937	3084314	3506625	3659133	303196	109	574819	119	152508	104

No 3.4. tabulas datiem redzamas šādas izmaiņas:

1. Neto apgrozījums pēdējā analizējamā gadā palielinājās gandrīz līdz 3.7 miljoniem latu, kas ir lielāk nekā visos iepriekšējos četros periodos, neto apgrozījums 2011.g. ir par 95 tūkstoši latu vairāk nekā 2010.g., par 423 tūkstošiem latu vairāk nekā 2009.g. un par 193 tūkstošiem latu nekā 2008.g.;
2. Pārdošanas produkcijas ražošanas izmaksas 2011.g. palielinājās salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu par 86 tūkstošiem latu, bet iepriekšējos periodos izmaksas bija mazākas par 224 tūkstošiem latu 2009.g. un par 193 tūkstošiem latu 2008.g.;
3. Vislielākā bruto peļņa parādījās 2008.g., kas ir gandrīz par 98 tūkstošiem latu vairāk nekā pēdējā gadā, 2009.g. uzņēmuma bruto peļņa sasniedza vismazāko punktu, kas ir 1.4 miljoni lati. 2011.g. bruto peļņa palielinājās salīdzinājumā ar 2010.g. tikai par 9.6 tūkstošiem latu;
4. Pēdējos divos gados pārdošanas izmaksas strauji izauga, no 608 tūkstošiem latu 2009.g., līdz 809 tūkstošiem latu 2010.g. un 1 miljonu 2011.g.
5. Administrācijas izmaksas pēdējos divos gados gluži pretēji samazinājās. 2011.g. administrācijas izmaksu summa ir mazāka nekā iepriekšējā gadā par 43 tūkstošiem latu, 2009.g. par 27 tūkstošiem latu un 2008.g. par 346 tūkstošiem latu;
6. Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi 2011.g. ir lielāki nekā 2010.g. par 7 tūkstošiem latu, liekāk nekā 2009.g. par 139 latiem;
7. Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas 2011.g. strauji samazinājās par 89 tūkstošiem latu salīdzinājumā ar 2010.g.;
8. Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi pakāpeniski samazinājās katru pārskata gadu no 19 tūkstošiem 2008.g. līdz 3.6 tūkstošiem latu 2011.g.;
9. Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas summas ir lielākas nekā 2010.g. par 13 tūkstošiem latu, bet mazākas par 11 tūkstošiem salīdzinājumā ar 2008.g.;
10. Ja salīdzināt 2011.g. peļņu pirms nodokļiem ar iepriekšējiem periodiem, tad var secināt sliktas tendences uzņēmumā, jo peļņa samazinājās gandrīz par 70 tūkstošiem latu salīdzinājumā ar 2010.g., par 162 tūkstošiem latu salīdzinājumā ar 2009.g. un par 237 tūkstošiem latu salīdzinājumā ar 2008.g.;
11. Uzņēmuma peļņas samazināšanas dēļ, samazinājās arī ienākuma nodoklis, no 42 tūkstošiem latu 2010.g. līdz 23 tūkstošiem latu 2011.g. maksimāla ienākuma nodokļa aprēķinātā summa bija 2009.g. – 54 tūkstoši latu;

12. Beigās pārskata perioda peļņa pēc nodokļiem 2011.g. ir mazāk nekā 2010.g. par 67 tūkstošiem latu, par 162 tūkstošiem latu nekā 2009.g. un par 237 tūkstošiem latu nekā 2008.g.

SIA „STENDERS” ilgtermiņa ieguldījumi 2011.g. ir vismazākie četru gadu periodā.

2011.g. debitora parādi palielinājās līdz vairāk nekā miljons latiem, tas var nozīmēt, ka uzņēmumam palielinājās apgrozījums, bet arī, ka debitori nevar laikā dzēst savus parādus.

Uzņēmuma naudas summa samazinājās līdz 66 tūkstošiem latu 2011.g., kas ir par 49 procentiem mazāk nekā iepriekšējā gadā. Tas varētu būt saistīts ar lieliem debitoru parādiem.

4. FINANŠU PAMATRĀDĪTĀJU APRĒĶINI UN ANALĪZE

4.1. Uzņēmuma „STENDERS” likviditātes novērtējums

Uzņēmuma likviditāte liecina par to, kāds apgrozāmo līdzekļu daudzums teorētiski ir pietiekams, lai segtu īstermiņa saistības, kaut arī nedaudz neiekļaujoties termiņos, kuri paredzēti līgumā. [7, 218] Uzņēmuma uzdevums ir sekot līdzi, lai uzņēmuma likviditāte jebkurā brīdī būtu apmierinoša. Informācija par likviditāti ir ļoti svarīga, jo maksātnespēja var izraisīt uzņēmuma bankrotu iespēju.

Likviditāti var skatīt no divām pusēm:

- uzņēmuma likvidācijas, tas ir, jānosaka kādi maksāšanas līdzekļi būtu uzņēmuma rīcībā, ko var novirzīt saistību dzēšanai, ja maksātnespējas vai nepietiekamas rentabilitātes dēļ uzņēmums būtu jālikvidē;
- uzņēmuma darbības nākotnē, tas ir, jānovērtē varbūtība, kā uzņēmums varētu kļūt maksātnespējīgs un tiktu ierosināta piespiedu likvidācija.

Uzņēmuma likviditātes analīzes svarīgākais uzdevums ir novērtēt uzņēmuma maksātnespēju, tas ir, spēju noteiktā laikā un pilnīgi dzēst savas īstermiņa saistības. Maksātnespējas novērtēšanai izmantojami trīs likviditātes rādītāji, tie atšķiras viens no otra ar apgrozāmo līdzekļu sastāvu, ko izmanto īstermiņa saistību dzēšanai.

Likviditātes analīzei piesaista datus, ko satur uzņēmuma bilance. Ļoti svarīgi pareizi noteikt apgrozāmo līdzekļu lielumu, jo nevar izmantot visus apgrozāmos līdzekļus, jo tas var dot sakropļotu priekšstatu par uzņēmuma īpašuma stāvokļa sadalījumu. Vajag pievērst uzmanību tam, ka apgrozāmo līdzekļu bilances iedaļa satur arī tādus posteņus, kas pēc būtības neeksistē, piemēram, šaubīgie debitori vai ilgtermiņa debitori, kuriem atmaksas periods ir lielāks par gadu, nākamo periodu maksājumi. Pēc likviditātes pakāpes apgrozāmos līdzekļus var sadalīt četrās grupās:

- augsti likvidie līdzekļi, kas ir tūlītējā realizācijas gatavībā, piemēram naudas līdzekļi uzņēmuma kasē un bankā;
- likvidie līdzekļi, kas ir uzņēmuma rīcībā, piemēram pircēju saistības, vērtspapīri, kas kotējās biržā;

- maz likvidie līdzekļi, kas ir uzņēmuma rīcībā, piemēram krājumi: preces (nepabeigtā ražošana, materiālu krājumi);
- nelikvidie līdzekļi, piemēram šaubīgie debitori, nepabeigtā ražošana, nākamo periodu izmaksas. [7,225]

Kopējās likviditātes koeficients (L_1) - raksturo uzņēmuma spēju segt īstermiņa saistības. Jo augstāks šis koeficients, jo augstāk jāvērtē uzņēmuma maksātspēja. Teorētiski šī koeficienta vēlamais lielums ir 1 - 2, tad tas tiek saukts par normālu.

Kopējās likviditātes rādītājs ir apgrozāmo aktīvu attiecība pret īstermiņa saistībām:

$$\text{Kopējās likviditātes koeficients } (L_1) = \frac{\text{Apgrozāmie līdzekļi}}{\text{Īstermiņa saistības}} \quad [4.1.]$$

Ja kopējās likviditātes koeficients ir virs 1, uzņēmumam nevajadzētu būt problēmām savu īstermiņa saistību kārtošanā. Zemāko robežu nosaka tas, ka uzņēmumā apgrozāmo līdzekļu daudzumam jābūt vismaz tik lielam, lai segtu īstermiņa saistības. Ja koeficients samazinās zem 1, parādās risks, ka uzņēmumam varētu rasties problēmas īstermiņa saistību maksājumos. Pārāk augsts likviditātes koeficients var liecināt par neracionālu apgrozāmo līdzekļu izmantošanu.

Likviditātes starp-seguma koeficients (L_2) – šo koeficientu ļoti ietekmē ražošanas krājumos ieguldītā nauda. Arī debitoru saistību pārvēršana skaidrā naudā prasa ievērojami ilgu laiku. Debitoru saistību iekasēšanu ietekmē maksājuma dokumentu apgrozības ātrums, noformēšana, pircējam komerc kredīta piešķiršanas laiks, maksātspēja un citi nosacījumi. Optimālais koeficienta lielums ir 0.8 – 1.

Starp-seguma likviditātes rādītājs ir likvido aktīvu attiecība pret īstermiņa saistībām:

$$\text{Starp – seguma koeficients } (L_2) = \frac{\text{Apgrozāmie līdzekļi} - (\text{Krājumi} + \text{Nākamo periodu izmaksas})}{\text{Īstermiņa saistības}} \quad [4.2.]$$

Ar šī koeficienta palīdzību tiek veikts daudz stingrāks īstermiņa likviditātes tests, jo tas izslēdz dažus no apgrozāmajiem līdzekļiem, kurus ne vienmēr var viegli pārvērst naudas līdzekļos. Zems koeficients liecina, ka pārāk daudz līdzekļu ir ieguldīts krājumos. Savukārt pārāk augsts starp-seguma likviditātes līmenis parasti nozīmē to, ka uzņēmuma bankas kontos vai kasē ir uzkrājies pārmērīgi daudz naudas līdzekļus.

Absolūtās likviditātes koeficients (L_3) - Vislikvidākie apgrozāmo līdzekļu posteņi ir naudas līdzekļi un īstermiņa vērtspapīri; tie vai nu ir naudas formā, vai arī tos ātri par tādiem var pārvērst. Tāpēc arī šo rādītāju sauc par absolūtās likviditātes koeficientu. Tas rāda, kādu

Īstermiņa saistību daļu uzņēmums var dzēst vistuvākajā laikā. Normālas saimniekošanas apstākļos šis rādītājs svārstās 0.1 - 0.7 robežās.

Šis rādītājs tiek aprēķināts kā naudas līdzekļu un īstermiņa saistību dalījums:

$$\text{Absplūtās likviditātes koeficients } (L_3) = \frac{\text{Naudas līdzekļi} + \text{Īstermiņa vērtspapīri}}{\text{Īstermiņa saistības}} \quad [4.3.]$$

Jo augstāka šī likviditāte, jo uzņēmums stabilāks, bet dažreiz tas var arī nozīmēt to, ka uzņēmuma rīcībā ir vairāk naudas, nekā to spēj efektīvi izmantot.

Šī koeficienta aprēķināšanas metodikai piemīt vairākas vērā ņemamas īpatnības:

- jo vairāk apgrozāmo līdzekļu, jo augstāks likviditātes koeficients. Aprēķinos tiek pieņemts, ka visi apgrozāmie līdzekļi ir likvidi. Šāds pieņēmums var būt nereāls, sevišķi tas attiecas uz krājumiem;
- koeficients var paaugstināties nevēlamu procesu rezultātā. Piemēram, ja iepriekš neparedzētu iemeslu dēļ tiek sašaurināta ražošana, var palielināties ražošanas krājumi (agrāk iegādātie materiāli var izrādīties lieki). Arī ja pircēji ir kļuvuši maksātnespējīgi, debitoru saistības pieaug. Šo apstākļu dēļ palielinās apgrozāmo līdzekļu atlikums, līdz ar to ceļas likviditātes koeficients;
- likviditātes rādītājs atsevišķos gadījumos var pārvērsties par pretējo, tas ir, par likvidācijas rādītāju. Tikai likvidācijas gadījumā uzņēmums pārdod lielu daļu krājumu, lai varētu dzēst īstermiņa saistības;
- šis koeficients atspoguļo statistiku, stāvokli uz noteiktu uzņēmuma pārskata datumu.

Aprēķinā netiek ņemt vērā līdzekļu apgrozība jeb dinamika. [5, 157]

SIA „STENDERS” likviditātes analīze

2008.g. - 2011.g.

Rādītāji	2008.g.	2009.g.	2010.g.	2011.g.	2011.g. salīdzinājumā (+/-) ar...		
					2008.g.	2009.g.	2010.g.
Kopējās likviditātes koeficients (L ₁)	1.6	1.5	1.8	1.7	0.1	0.2	-0.1
Starp-seguma likviditātes koeficients (L ₂)	1.2	1.0	1.2	1.1	-0.1	0.1	-0.1
Absolūtās likviditātes koeficients (L ₃)	0.17	0.18	0.15	0.06	-1.1	-1.2	-0.9

Uzņēmuma kopējās likviditātes koeficients 2008.g bija 1,6, 2009.g. - 1.5, bet 2010.g. - 1,8, 2011.g. – 1.7, tātad uzņēmums ir optimālajā robežā no 1 līdz 2. Tas var nozīmēs ka uzņēmums var segt īstermiņa saistības, ir maksātspējīgs.

Starp-seguma likviditātes koeficients 2008.g. - 1.2, 2009.g. – 1.0, 2010.g. – 1.2, 2011.g. – 1.1, kas nozīmē ka uzņēmums mazliet pārkāp optimālo robežu 0.8 – 1.0, bet novērtējums ir pozitīvs.

Absolūtās likviditātes koeficients 2008.g. – 0.17, 2009.g. – 0.18, 2010.g. – 0.15, tas nozīme ka uzņēmuma absolūtās likviditātes koeficients periodā no 2008.g. līdz 2010.g. ir optimālā robežā 0.1 - 0.7, bet pēdējā gadā koeficients samazinājās par 0.9 punktiem un ir mazāks nekā ieteicams, tas ir saistīts ar naudas līdzekļu strauju samazinājumu uzņēmuma kasē un norēķinu kontā. Uzņēmumā „STENDERS” 2011.g. absolūtas likviditātes koeficients varētu pateikt, ka uzņēmumam var būt problēma ar īstermiņa saistību kārtošanu.

Uzņēmuma likviditātes analīzē liela nozīme ir **tīro apgrozāmo aktīvu** noteikšanai. Šo aktīvu lielums tiek aprēķināts kā starpība starp apgrozāmajiem aktīviem un īstermiņa saistībām.

Tīrie apgrozāmie aktīvi ir nepieciešami uzņēmuma finansiālās stabilitātes uzturēšanai, jo apgrozāmo līdzekļu pārsvars pār īstermiņa saistībām liecina, ka uzņēmums ne tikai var nosegt savas īstermiņa saistības, bet tam ir arī finanšu resursi savas darbības paplašināšanai nākotnē.

Tīro apgrozāmo aktīvu optimālā summa ir atkarīga no šādiem apstākļiem: uzņēmuma darbības īpatnībām, uzņēmuma lieluma, realizācijas apjoma, krājumu aprites ātruma, debitoru parādu lieluma, kredīta piešķiršanas noteikumiem, nozares specifikas.

Uzņēmuma finansiālo stāvokli negatīvi ietekmē gan tīro apgrozāmo aktīvu trūkums, gan to pārmērīgs lielums. Nepietiekams lielums var izraisīt uzņēmuma bankrotu, jo liecina par uzņēmuma nespēju savlaicīgi segt īstermiņa saistības. Šo līdzekļu nepietiekamību var izraisīt šādi apstākļi:

- zaudējumi uzņēmuma saimnieciskajā darbībā;
- bezcerīgs debitoru parādu pieaugums;
- dārgu pamatlīdzekļu iegāde bez iepriekšējas naudas līdzekļu uzkrāšanas šiem mērķiem;
- dividenžu izmaksa bez attiecīgas peļņas;
- uzņēmuma nespēja laikus dzēst ilgtermiņa saistības. [7. 221]

Darba kapitāls (vai tīrais apgrozāmais kapitāls) ir viens no plašāk pielietotajiem likviditātes absolūtajiem rādītājiem. Tas ir būtisks ne tikai tādēļ, ka tas atspoguļo likvīdu aktīvu vērtību, kas nodrošina kreditoru intereses, bet arī tāpēc, ka tas ir likvīdu aktīvu rezerves lielums neparedzētu izdevumu segšanai, kas veidojas naudas līdzekļu nesaskaņotu ieņēmumu un izdevumu rezultātā.

$$\text{Darba kapitāls} = \text{Apgrozāmo līdzekļu summa} - \text{Īstermiņa saistības} [4.4.]$$

Tīrie apgrozāmie līdzekļi ir nepieciešami uzņēmuma finansiālās stabilitātes uzturēšanai, jo apgrozāmo līdzekļu pārsvars pār īstermiņa saistībām liecina, ka uzņēmums ne tikai var nosegt savas īstermiņa saistības, bet tam ir arī finanšu resursi savas darbības paplašināšanai nākotnē.

Tīrie apgrozāmie līdzekļi, kuri ir uzņēmuma rīcībām pārlicina kreditorus par līdzekļu aizdošanu uzņēmumam. [7, 221]

Darba kapitāls (DK) ir lielums, kuru uzņēmums var izmantot ikdienas darījumu veikšanai. Jo mazāks ir DK, jo lielāks pamats domāt, ka uzņēmumam ir finansu grūtības. Ja starpība ir negatīva, tas nozīmē, ka kapitāls iztrūkst.

4.2. tabula

SIA „STENDERS” darba kapitāla analīze

2008.g.-2011.g.

Rādītāji	2008.g.	2009.g.	2010.g.	2011.g.	2011.g. salīdzinājumā (+/-) ar...		
					2008.g.	2009.g.	2010.g.
Darba kapitāls (Ls)	802 712	552 778	754 492	666 414	-136 298	113 636	-88 078
Darba kapitāls/ Apgrozāmie līdzekļi	0.38	0.34	0.45	0.39	0.01	0.05	-0.06
Darba kapitāls/ Aktīvi	0.27	0.21	0.29	0.26	-0.01	0.05	-0.3
Naudas līdzekļi/ Darba kapitāls	0.27	0.35	0.18	0.10	-0.17	-0.25	-0.8

2011.gadā darba kapitāla rādītājs bija 666 414 Ls, kas norāda uz pasliktinājušos situāciju salīdzinājumā ar 2010.g. un 2008.g., un liecina, ka 2011.gada finansiāla vadība sliktāk organizēja sliktāk, nekā iepriekšējā analizējamā gadā.

2011.g. darba kapitāla īpatsvars apgrozāmos līdzekļos ir mazāks nekā iepriekšējā gadā par 0.06 punktiem, ko var novērtēt negatīvi.

Darba kapitāla īpatsvars aktīvos 2011.g. ir 0.26, kas ir par 0.3 punktiem mazāk nekā 2010.g., bet lielāk par 0.02 punktiem nekā 2009.g.

4.2. tabulas dati parāda, ka darba kapitāla daļa aktīvu kopsummā pētāmā periodā nav tik liela, bet pozitīva. No tā var secināt, kā uzņēmumam ir pietiekams līdzekļu segums, lai atmaksātu īstermiņa saistības. Negatīvi ir tas, ka darba kapitāla daļai var būt ir tendence samazināties.

Naudas līdzekļu īpatsvars darba kapitāla 2011.g. ir diezgan mazs, salīdzinājumā ar 2009.g. tas ir mazāks par 0.25 punktiem un 0.8 punktiem 2010.g.

Uzņēmuma kopējās likviditātes koeficients parāda, ka SIA „STENDERS” spēj segt īstermiņa saistības ar visu apgrozījumu summu.

Starp-seguma likviditātes koeficients parāda, ka uzņēmums pārkāp optimālo līmeni, bet joprojām var segt īstermiņa saistības.

Absolūtas likviditātes koeficients parāda, ka uzņēmums var segt ar naudas līdzekļiem tikai 0.06 no visām īstermiņa saistībām.

Pēdēja gadā samazinājās darba kapitāls uz 88 tūkstošiem latiem un darba kapitāla daļa aktīvu kopsumma nav tik liela četru gadu laikā.

4.2. Uzņēmuma „STENDERS” rentabilitātes novērtējums

Lai novērtētu uzņēmuma spēju veidot peļņu un raksturot aktīvu un ieguldītā kapitāla izmantošanas efektivitāti, tiek aprēķināta rentabilitāte, kas atspoguļo peļņas un patērēto resursu attiecības. Rentabilitāti nosaka, uzņēmuma neto peļņu dalot ar neto apgrozījumu, ar uzņēmuma kopējo vai pašu kapitālu vai realizētās produkcijas apjomu.

Rentabilitāte ir peļņas relatīvā izpaušme. Ar rentabilitāti saprot attiecību starp peļņu un kādu citu rādītāju, kurš saistīts ar attiecīgās peļņas lielumu. [5, 168]

Rentabilitātes lielums ir atkarīgs no apgrozījuma struktūras un arī no uzņēmuma darbības veida un citiem faktoriem. Uzņēmuma rentabilitātes līmenis un tā paaugstināšanas iespējas ir aktuālas ne tikai uzņēmuma īpašniekiem, bet arī esošajiem un potenciālajiem ieguldītājiem, akciju turētājiem, kuri pēc finanšu pārskatu datiem var novērtēt savu ieguldījumu izdevīgumu, nākotnes iespējas.

Rentabilitātes līmeņa vērtēšanai nav noteikta kritērija, bet rentabilitātes līmeņa paaugstināšanās vienmēr tiek vērtēta pozitīvi.

Rentabilitāti var apskatīt no trim viedokļiem:

- komerciālā (realizācijas), lai uzzināt cik daudz peļņas uzņēmums iegūvis uz neto apgrozījuma vienību
- ekonomiskā (aktīvu), lai uzzināt cik daudz peļņas uzņēmums iegūvis uz uzņēmuma aktīvu vienību;
- finansiālā (pašu kapitāla), lai uzzināt peļņas daudzumu, ko uzņēmuma īpašnieki ieguvuši uz uzņēmuma aktīvu vienību.

Komerčiālo rentabilitāti iedala:

1. realizācijas;
2. operatīvas darbības;
3. bruto peļņas rentabilitāte.

Komerčiālas rentabilitātes līmeņa raksturošanai visbiežāk izmanto realizācijas rentabilitātes rādītāju. Komerčiālo rentabilitāti jeb **apgrozījumu rentabilitāti** aprēķina neto peļņu dalot ar neto apgrozījumu (ar realizētās produkcijas apjomu).

$$\text{Apgrozījuma rentabilitāte (\%)} = \frac{\text{Pārskata perioda peļņa} \times 100}{\text{Neto apgrozījums}} \quad [4.5.]$$

Šis rādītājs vienlaikus atspoguļo gan produkcijas un pakalpojumu pārdošanas rezultātā iegūto peļņu, gan arī ar ražošanu un pakalpojumu sniegšanu tieši nesaistītās izmaksas un ieņēmumus, piemēram, samaksātos un saņemtos procentus, aprēķinātos nodokļus, operācijas ar vērtspapīriem, dažādus ārkārtas ieņēmumus un citus. [5, 169]

Apgrozījuma rentabilitātes rādītāju uzņēmuma vadība izmanto retāk, jo viņš iekļauj arī nodokļus, kurus uzņēmums pats nevar ietekmēt. Tādēļ ieteicams būtu aprēķināt operatīvās darbības rentabilitāti, kuru uzņēmums var ietekmēt.

Operatīvās darbības rentabilitāti izmanto, lai mērītu uzņēmuma produkcijas ražošanas un realizācijas efektivitāti iepirkuma (pirms procentiem un nodokļu atskaitīšanas) radīšanā.

$$\text{Operatīvās darbības rentabilitāte (\%)} = \frac{\text{Peļņa pirms \% un nodokļiem} \times 100}{\text{Neto apgrozījums}} \quad [4.6.]$$

Komerčiālās rentabilitātes rādītāju grupā ietilpst **bruto peļņas rentabilitātes rādītājs**, ko aprēķina šādi:

$$\text{Bruto peļņas rentabilitāte}(\%) = \frac{\text{Bruto peļņa} \times 100}{\text{Neto apgrozījums}} \quad [4.7.]$$

Bruto peļņu bieži uzskata par peļņas un zaudējuma aprēķina svarīgāko starprezultātu. Bruto peļņas rentabilitātes rādītāji dod iespēju aprēķināt, kādā mērā neto apgrozījuma pārmaiņas ietekmē bruto peļņas lielumu. [5, 170]

Aktīvu rentabilitāte ir bieži lietotais ekonomiskās rentabilitātes rādītājs. Ekonomiskā rentabilitāte jeb aktīvu rentabilitāte rāda, cik naudas vienību bija nepieciešams uzņēmumam, lai iegūtu vienu peļņas naudas vienību neatkarīgi no šo līdzekļu piesaistīšanas avota. Šis rādītājs ir viens no svarīgākajiem uzņēmuma konkurētspējas indikatoriem.

Ir pazīstami vairāki šī rādītāja aprēķināšanas paņēmieni, bet visbiežāk to aprēķina pēc šādas formulas:

$$\text{Aktīvu rentabilitāte}(\%) = \frac{\text{Peļņa pirms \% un nodokļiem} \times 100}{\text{Aktīvi bilancē}} \quad [4.8.]$$

Šī rādītāja līmenis dažādās ražošanas nozarēs, uzņēmumos var būt ievērojami atšķirīgi. Tā līmenis ir ievērojami augstāks nekā vidēji nozares, kurās izmanto daudz dzīvā darba, bet zems nozarēs, kuras ir kapitālietilpīgas. [7, 233]

Finansiālās rentabilitātes raksturošanai parasti izmanto pašu kapitāla rentabilitātes rādītāju. **Pašu kapitāla rentabilitāti** aprēķina, gada tīro peļņu dalot ar pašu kapitāla gada vidējo summu.

$$\text{Pašu kapitāla rentabilitāte}(\%) = \frac{\text{Gada tīrā peļņa} \times 100}{\text{Pašu kapitāla summa}} \quad [4.9.]$$

SIA „STENDERS” rentabilitātes analīze

2008.g. - 2011.g.

Rentabilitātes veids	2008.g. (%)	2009.g. (%)	2010.g. (%)	2011.g. (%)	2011.g. salīdzinājumā (+/- % p.) ar...		
					2008.g.	2009.g.	2010.g.
Apgrozījuma rentabilitāte	7.16	5.55	2.46	0.50	-6.66	-5.05	-1.97
Operatīvas darbības rent.	9.66	7.82	4.23	2.07	-7.59	-5.75	-2.16
Bruto peļņas rentabilitāte	48.18	43.89	45.17	44.26	-3.92	0.37	-0.91
Aktīvu rentabilitāte	11.49	9.48	5.78	2.95	-8.54	-6.53	-2.83
Pašu kapitāla rentabilitāte	16.95	12.09	5.58	1.27	-15.69	-10.83	-4.32

Apgrozījuma rentabilitāte periodā no 2008.g. līdz 2011.g. samazinājās gandrīz par 7 procentu punktiem, ko var novērtēt negatīvi.

2011.g. operatīvās darbības rentabilitāte salīdzinājumā ar 2010. pārskata gadu samazinājās 2.16 procentu punktiem, kas ir vērtējams negatīvi.

Operatīvās darbības rentabilitāti uzņēmums samazināja tāpat kā apgrozījuma rentabilitāti – palielinājās neto apgrozījums, bet samazinājās tīra peļņa.

Pēc 4.3. tabulas datiem var secināt, ka bruto peļņas rentabilitātes līmenis 2011.g. samazinājās par 0.91 procentu punktiem, nekā 2010.g., bet ir lielāka nekā 2009.g. par 0.37 procentu punktiem.

Aktīvu rentabilitāte 2011.g. salīdzinājumā ar 2010. gadu ir samazinājusies par 2.83 procentu punktiem, tā pati peļņa pirms procentiem un nodokļiem ietekmēja uz apgrozījuma rentabilitātes samazinājumu.

Uzņēmuma pašu kapitāla rentabilitāte ar katru gadu samazinājās un 2011. gadā pašu kapitāla rentabilitāte bija 1.27% kas nozīmē, ka uzņēmuma īpašnieki uz vienu pašu kapitāla latu bija ieguvuši Ls 0,13 lielu peļņu.

2011.g. katrs uzņēmumā ieguldītais lats ir devis peļņu tikai 0.50 Ls apmērā. Tas it saistīts ar to, ka pēdējā pārskata gada uzņēmuma tīra peļņa samazinājās, bet neto apgrozījums pieauga.

4.3. Uzņēmuma „STENDERS” aktīvu aprites novērtējums

Ātrāka apgrozāmo līdzekļu aprite samazina to aprites periodu, kā arī nepieciešamā kapitāla lielumu. Aprites ātrums ir galvenais apgrozāmo līdzekļu izmantošanas efektivitātes rādītājs, ko var izteikt koeficienta veidā vai aprites perioda garumu dienās.

Līdzekļu aprites ātrums ir to pārvēršanas naudas formā ātrums, kas tieši ietekmē uzņēmuma maksātspēju.

Līdzekļu aprites ātrumu var aprēķināt uzņēmuma visiem līdzekļiem vai tā atsevišķām daļām. Svarīgākie šīs grupas rādītāju ir šādi:

- ražošanas krājumu aprites koeficients;
- ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients;
- visu aktīvu aprites koeficients;
- debitoru parādu aprites koeficients.

Krājumu aprites koeficients rāda, cik reizes gadā ir apritējuši ražošanas krājumos ieguldītie līdzekļi.

$$\text{Krājumu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Krājumu vidējais atlikums}} \quad [4.10.]$$

Jo lielāks ir krājumu aprites ātrums, jo ātrāka ir preču materiālo vērtību realizācija, nepieciešamības gadījumā uzņēmums īsākā laikā var dzēst parādus. Zems aprites koeficients norāda, ka krājumos ir ieguldīts pārāk daudz līdzekļu un iesaldēts kapitāls, kas nenes peļņu. Pārāk lieli krājumi palielina krājumu uzglabāšanas risku un izmaksas. Tādā gadījumā ir jāveic krājumu analīze, lai noteiktu, vai uzņēmumā nav daudz novecojušu krājumu, kā arī vai tie nav zaudējuši savas īpašības.

Ilgtermiņa ieguldījumu koeficients raksturo ilgtermiņa ieguldījumu izmantošanas intensitāti, ar kādu tiek finansēti uzņēmuma līdzekļi.

$$\text{Ilgtermiņa ieguldījumu koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Ilgtermiņa ieguldījumu vērtība}} \quad [4.11]$$

Ja koeficienta līmenis ir zems, tad tas var nozīmēt, ka ilgtermiņa ieguldījumos ir investēts pārāk daudz kapitāla, salīdzinot ar saražotās produkcijas apjomu un apgrozījumu.

Aktīvu aprites koeficients rāda, cik efektīvi tiek izmantoti aktīvi neto apgrozījuma veidošanai vai cik realizētās produkcijas naudas vienību devusi katra aktīvu naudas vienība.

$$\text{Aktīvu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Aktīvu summa}} \quad [4.12.]$$

Salīdzinot ar rādītāju, kāds tas bijis iepriekšējā gadā, var novērtēt, vai uzņēmuma darbībā būtiskas pārmaiņas ir notikušas.

Debitoru parādu aprites koeficients rāda, cik reizes vidēji gada laikā debitoru parādi pārvērtušies naudas līdzekļos.

$$\text{Debitoru parādu aprites koeficients} = \frac{\text{Neto apgrozījums}}{\text{Debitoru parādu summa}} \quad [4.13.]$$

Kreditoru parādu aprites koeficients rāda, cik aprites uzņēmumam būs nepieciešams, lai samaksātu savus rēķinus.

$$\text{Kreditoru aprites koeficient} = \frac{\text{Realizētās produkcijas ražošanas izmaksas}}{\text{Kreditoru parādu summa}} \quad [4.14.]$$

Debitoru un kreditoru parādu aprites laiku arī var aprēķināt dienās, pētāmā gada dienu skaitu (360 vai 365) daļa ar aprēķinātiem koeficientiem.. Tādā veidā var noteikt, cik dienas gadā vidēji ir nepieciešamas debitoru parādu vai kreditoru saistību dzēšanai.

SIA „STENDERS” rādītāju aprites koeficientu analīze

2008.g. - 2011.g.

Aprites veids	2008.g.	2009.g.	2010.g.	2011.g.	2011.g. salīdzinājumā (+/-)		
					ar...		
					2008.g.	2009.g.	2010.g.
Krājuma aprite	6,25	6,51	6,46	6,32	0,07	-0,19	-0,14
Ilgtermiņa ieguldījumu aprite	4,04	3,04	3,77	4,19	0,15	1,14	0,42
Aktīvu aprite	1,19	1,21	1,36	1,43	0,24	0,22	0,06
Debitoru parādu aprite	7.02	7.35	6.04	5.65	-1.37	-1.70	-0.39
Kreditoru saistības aprite	5.47	8.14	8.35	8.03	2.56	-0.10	-0.31

No 4.4. tabulas var redzēt, ka krājuma aprites koeficients 2011.g. samazinājās par 0.14, salīdzinājumā ar 2010.g., tas nozīmē, ka ražošanas krājumos ieguldītie līdzekļi gada laikā ir apritējuši 6.32 reizes.

Uzņēmumam 2011.g. ir nepieciešami 57 dienas krājumu pārdošanai vai atjaunošanai, bet 2010.g. bija vajadzīgas 56 dienas un 2009.g. 55 dienas.

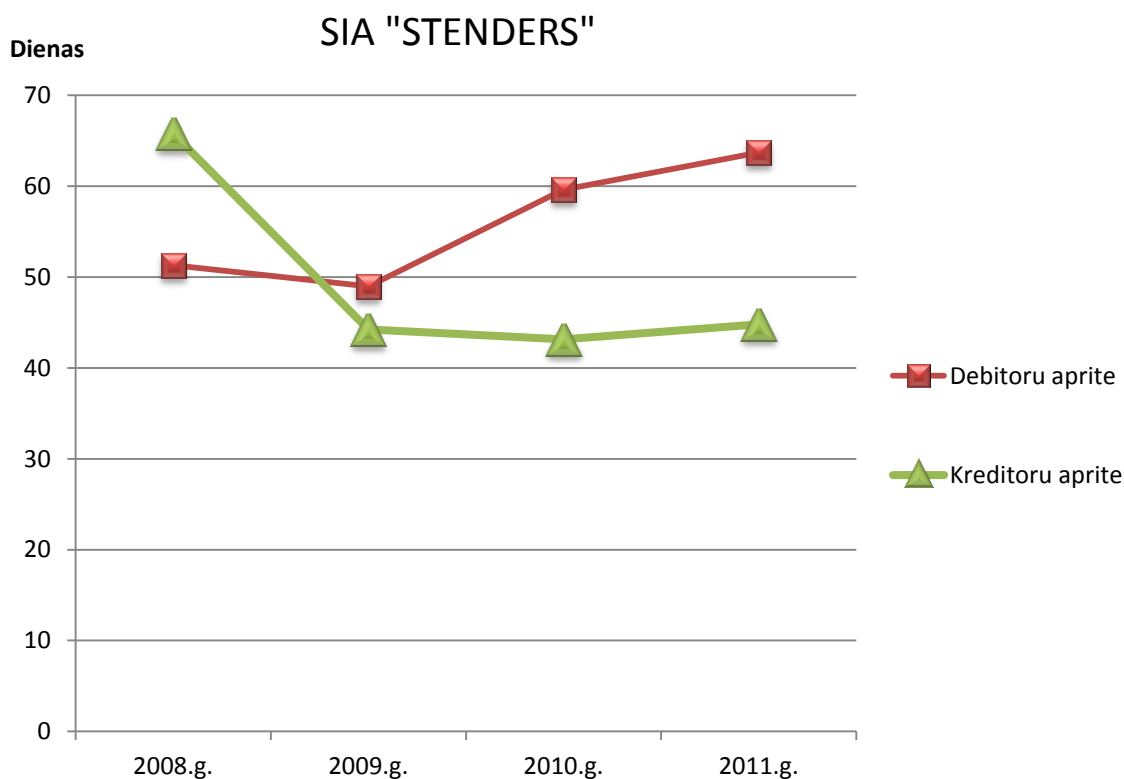
Ilgtermiņa ieguldījumu aprites koeficients palielinājās līdz 4.19, kas ir par 0.42 vairāk nekā 2010.g., par 1.14 salīdzinājumā ar 2009.g. un par 0.15 ar 2008.g. Ilgtermiņa ieguldījumu rādītājs ir palielinājies, kas var nozīmēt, ka uzņēmuma rīcībā esošo līdzekļu izmantošanas efektivitāte ir palielinājusies.

Uzņēmumam 2011.g. ilgtermiņa ieguldījumu apritei ir nepieciešami 86 dienas, bet 2010.g. – 95 dienas, 2009.g. – 118 dienas.

Aktīvu aprites koeficients aug katrā gadā, no 1.19 2008.g. līdz 1.43 2011.g., bet joprojām ir mazs. Daži ekonomisti uzskata, ka tam vajadzētu būt ne mazākam par 3.

Uzņēmumam 2011.g. aktīvu apritei ir nepieciešami 252 dienas, 2010.g. – 265 diena un 2009.g. – 298 dienas.

Debitoru aprites koeficients 2011.g. ir mazāks par 0.39 nekā 2010.g. rādītājs un par 1.17 nekā 2009.g. Kreditoru aprites koeficients 2011.g. ir mazāks par 0.31 nekā 2010.g., bet lielāks nekā 2008.g. par 2.56.

4.1. att. SIA „STENDERS” debitoru un kreditoru aprite dienās laika posmā no 2008. gada līdz 2011. gadam

Kreditoru parādu vidējais dzēšanas periods periodā no 2009.g. nepārsniedz debitoru parādu dzēšanas periodu, tātad šādā situācijā var rādīties naudas līdzekļu trūkums. Tas nozīmē, ka 2011.g. uzņēmumam vidēji ir vajadzīgas 64 dienas debitoru parāda dzēšanai, bet kreditoru parāda dzēšanai 45 dienas. Citāda situācija bija 2008.g., kad debitoru parādiem bija vajadzīgi 51 diena, bet kreditoriem 66 dienas.

4.4. Uzņēmuma „STENDERS” finansiālās stabilitātes un maksātspējas novērtējums

Uzņēmuma finansiālo stabilitāti var novērtēt ar dažādajiem koeficientiem, kuri raksturo aktīvu un pasīvu posteņu attiecības.

Potenciālie kreditori vai investori novērtē uzņēmuma finansiālo stabilitāti lai noskaidrot cik lielā mērā izvēlētais uzņēmums ir atkarīgs no aizņemta kapitāla, cik lielā mērā tas var paļauties uz pašu kapitāla pietiekamību.

Finansiālās stabilitātes rādītājus aprēķina šādam nolūkam:

- ✓ lai noteiktu saistību attiecību pret pašu kapitālu vai aktīvu kopsummu;
- ✓ lai novērtētu uzņēmuma iespējas paaugstināt saistību summu;
- ✓ lai palīdzētu novērtēt uzņēmuma spēju noteiktā termiņā nokārtot saistības. [7, 227]

Kreditoriem šo rādītāju lielums ir vajadzīgs, lai novērtēt uzņēmuma kredītspēju. Kapitāla vai maksātspējas rādītāji raksturo kreditoru un investoru interešu aizsargāšanas pakāpi un uzņēmuma līdzekļu avotu struktūru.

Maksātspējas rādītāji raksturo uzņēmuma līdzekļu struktūru un tie ir paredzēti, lai:

- palīdzētu novērtēt firmas spēju noteikta termiņā nokārtot saistības;
- noteiktu un raksturotu saistību attiecību pret pašu kapitālu vai aktīvu kopsummu;
- novērtētu uzņēmuma iespējas paaugstināt saistību summu.

Īpašuma koeficients raksturo pašu kapitāla īpatsvaru uzņēmuma kopējā kapitāla struktūrā, tātad arī uzņēmuma īpašnieku un kreditoru interešu attiecību.

$$\text{Īpašuma koeficients} = \frac{\text{Pašu kapitāls}}{\text{Aktīvi}} \quad [4.15.]$$

Īpašuma koeficientam, kurš raksturo stabilu finansiālo stāvokli, investoru un kreditoru skatījumā būtu jābūt apmēram 60% līmenī.

Aizņemto līdzekļu (saistību) īpatsvars kopkapitālā tiek noteikts kā saistību kopsummas attiecība pret bilances kopsummu.

$$\text{Saistību īpatsvars bilance} = \frac{\text{Saistības kopsumma}}{\text{Balances kopsumma}} \quad [4.16.]$$

Jo mazāks būs rādītājs, jo labprātāk kreditori izsnieg kredītu. Normālā līmenī šis rādītājs ir aptuveni 0.4. Augsts šis rādītājs norāda, ka uzņēmumam par aizņēmumiem būs jāmaksā liela procentu summa, kreditēšanas noteikumi būs stingrāki vai ir iespēja vispār nesaņemt kredītu.

Autonomijas koeficients vai saistību attiecība pret pašu kapitālu raksturo uzņēmuma finansiālo neatkarību.

$$\text{Autonomijas koeficients} = \frac{\text{Saistību kopsumma}}{\text{Pašu kapitāls}} \quad [4.17]$$

Speciālisti uzskata ka:

- ✓ ja autonomijas koeficients sasniedzis 1, tad uzņēmuma stabilitāte ir pie kritiskās robežas;
- ✓ ja autonomijas koeficients ir pārāk augsts, tad uzņēmums daudz izmanto aizņemto kapitālu;
- ✓ ja autonomijas koeficients ir zems, tad ir laba iespēja ieinteresēt kreditorus, jo tas ir saistīts ar mazāko risku.

Maksājamo procentu seguma koeficients atspoguļo uzņēmuma spēju samaksāt aizdevumu procentus ar peļņas veidā iegūtiem līdzekļiem, neskarot pašu kapitālu.

$$\text{Maksājamo procentu seguma koeficients} = \frac{\text{Peļņa pirms \% un nodokļiem}}{\text{Maksājamo procentu summa}} \quad [4.18.]$$

Ja šis koeficients ir krietni lielāks par 1, tad, samaksājot procentu summu, uzņēmumam peļņas vairs nebūtu. [7, 230]

SIA „STENDERS” finansiālās stabilitātes rādītāju analīze

2008.g. - 2011.g.

Rādītāji	Gadi				2011.g. salīdzinājumā (+/-) ar...		
	2008	2009	2010	2011	2008.g.	2009.g.	2010.g.
Īpašuma koeficients	0.50	0.56	0.60	0.56	0.06	0.00	-0.04
Saistību koeficients	0.48	0.43	0.38	0.42	-0.06	-0.01	0.04
Autonomijas koeficients	0.95	0.77	0.64	0.75	-0.20	-0.02	0.11
Maksājamo procentu seguma koeficients	7.68	13.03	7.33	2.23	-5.45	-10.80	-5.10

No 4.5. tabulās var secināt, ka:

- ✓ Īpašuma koeficients pēdējā pārskata gadā samazinājās par 0.04 punktiem salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu, bet joprojām gandrīz parāda ideālo finansiālo stāvokli 56%;
- ✓ Saistību koeficients 2011.g. ir lielāks nekā 2010.g. par 0.04, bet mazāks nekā 2008.g. par 0.06. Jo mazāks ir šis koeficients, jo labāk;
- ✓ Autonomijas koeficients pēdējā analizējamā gadā palielinājās par 0.11 salīdzinājumā ar 2010.g., kas novērtējams negatīvi, jo uzņēmums izmanto daudz aizņemto kapitālu;
- ✓ Maksājamo procentu seguma koeficients 2011.g. ir vismazākais četru gadu periodā. Šis rādītājs samazinājās no 13.03 2009.g. līdz 2.23 2011.g., ko var novērtēt pozitīvi, jo uzņēmumā samazinājās iespēja nesamaksāt aizdevumu procentus.

Lai labāk raksturotu finanšu situāciju uzņēmumā autore papildus vēl analizēja uzņēmuma maksātspēju, pielietojot citu metodi.

Dažādu valstu zinātnieki ilgi pētījuši atšķirīgus finansiālos rādītājus, kuri varēju prognozēt uzņēmumam finansiālās neveiksmes iespējamības, maksātnespēju vai arī bankrota varbūtību. Galvenais mērķis bija atrast tādus finanšu koeficientus, kas laikus prognozētu uzņēmuma maksātnespēju un bankrota varbūtību.

Šajā darbā tiks izmantota Baltkrievijas integrālo ballu sistēma, kuras autori ir L.V. Donkova un N.A. Ņikiforova. Sistēmas būtība ir pamatota uz uzņēmuma maksātnespējas novērtēšanas klasifikācijas tabulu, kur finanšu rādītāji iedalīti sešās klasēs atbilstoši aprēķinātiem finanšu koeficientiem un novērtējumam ballēs.

4.6. tabula

Rādītāju sadalījums klasēs un ballēs uzņēmuma maksātnespējas novērtēšanai

Rādītāji	Sadalījums klasēs, koeficienta vērtība/balles					
	I klase	II klase	III klase	IV klase	V klase	VI klase
Absolūtā likviditāte	Virs 0.25/20	0.2/16	0.15/12	0.1/8	0.05/4	Zem 0.05/0
Starpseguma likviditāte	Virs 1.0/18	0.9/15	0.8/12	0.7/9	0.6/6	Zem 0.05/0
Kopējā likviditāte	Virs 2.0/16.5	1.9- 1.7/15- 12	1.6-1.4/ 10.5- 7.5	1.3- 1.1/6-3	1.0/1. 5	Zem 1.0/0
Pašu kapitāla īpatsvars bilancē	Virs 0.6/17	0.59- 0.54/ 15-12	0.53- 0.43/ 11.4- 7.4	0.42- 0.41/ 6.6-1.8	0.4/1	Zem 0.04/0
Darba kapitāla attiecība pret apgrozāmiem līdzekļiem	Virs 0.5/15	0.4/12	0.3/9	0.2/6	0.1/3	Zem 0.1/0
Krājumu attiecības pret apgrozāmiem līdzekļiem	Virs 1.0/15	0.9/12	0.8/9	0.7/6	0.6/3	Zem 0.5/0
Ballu skaits	100	85-64	63.9- 56.9	41.6- 28.3	18	0

Avots: [9, 100]

Pamatojoties uz aprēķinātiem likviditātes un maksāspējas rādītājiem, maksāspējas novērtēšana notiek pēc integrālās sistēmas klasēm:

- I klase – uzņēmums ar stabilu finansiālo stāvokli un kreditori var neuztraukties par kredītu savlaicīgu atmaksu;
- II klase – uzņēmums, kuram ir nelielas finansiālas problēmas, bet vēl nav uzskatāms kā riskants;
- III klase – uzņēmums ar finansiālam problēmām, var kavēties procentu maksājumi un kredīta savlaicīga atmaksa;
- IV klase – uzņēmums ar augstu bankrota varbūtību pat pēc finansiālās atveseļošanās. Kreditori var zaudēt aizdotos līdzekļus un nesaņemt procentu maksājumus;
- V klase – praktiski maksātnespējīgi uzņēmumi ar ļoti augstu bankrota varbūtību.

4.7. tabula

SIA „STENDERS” Baltkrievijas integrālo ballu sistēmas novērtēšana

2008.g. - 2011.g.

Rādītāji	Pārskata gada balles			
	2008.g.	2009.g.	2010.g.	2011.g.
Absolūtā likviditāte	12	12	12	4
Starp-seguma likviditāte	18	15	18	18
Kopējā likviditāte	10.5	9	13	12
Pašu kapitāla īpatsvars bilancē	9.4	13.5	16	13.5
Darba kapitāla attiecība pret apgrozāmiem līdzekļiem	11	9.5	13	11.5
Krājumu attiecības pret apgrozāmiem līdzekļiem	0	0	0	0
Ballu skaits	60.9	59	72	59

Pēc Baltkrievijas integrālo ballu sistēmas 2011.g., 2009.g. un 2008.g. iekļauj trešā klasē, kas var nozīmēt, ka uzņēmumam ir finansiālas problēmas, bet 2010.g. uzņēmums paradās otra klasē, kas nozīmē ka šajā gadā bija nelielas finansiālas problēmas.

4.7. tabulā var redzēt ka uzņēmuma ballu skaits pazeminājās no 72 ballēm 2010.g. līdz 59 ballēm 2011.g., tas ir saistīts ar to, ka:

- ❖ strauji samazinājās absolūtas likviditātes novērtējums, jo naudas līdzekļi 2011.g. samazinājās gandrīz par 50%, salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata gadu. Pēdējā gadā absolūtas likviditātes dēļ uzņēmums pēc Baltkrievijas sistēmas pazaudēja 8 balles;
- ❖ mazliet samazināja kopējas likviditātes koeficients no 1.8 līdz 1.7, sakarā ar to uzņēmums pazaudēja vēl vienu balli;
- ❖ pašu kapitāla īpatsvara novērtējums bilancē samazinājās no 16 ballēm 2010.g. līdz 13.5 ballēm 2011.g., pašu kapitāla samazināšanas dēļ uzņēmums pazaudēja **vēl** 2.5 balles;
- ❖ darba kapitāla attiecība pret apgrozāmiem līdzekļiem 2011.g. samazinājās par 1.5 ballēm, salīdzinājumā ar 2010.g.

Krājumu attiecības pret apgrozāmiem līdzekļiem ir tik maza, ka pēc Baltkrievijas sistēmas uzņēmums nesaņem ne vienu balli četru analizējamo gadu laikā.

Kopējā novērtējumā pēc izvēlētas Baltkrievijas sistēmas var konstatēt, ka SIA „STENDERS” analizējamā periodā ir maksātspējīgs, bet uzņēmumam trīs gadus no četriem bija finansiālas grūtības.

5. BANKROTA VARBŪTĪBAS NOTEIKŠANA

Pastāv vairāki ar uzņēmuma vadīšanu saistīti simptomi, pēc kā var noteikt uzņēmumā radušās problēmas:

- Uzņēmumā pasliktinājusies vadības uzskaitē un kontrole;
- Norēķinu kontu atvēršana citās bankās;
- Nespēja izpildīt pircēju pasūtījumus;
- Neefektīva personāla izmantošana;
- Negaidīta uzņēmuma īpašnieku maiņa;
- Konfliktu rašanās uzņēmuma iekšienē.

Bankrots ir uzņēmuma maksātnespēja. Tas nozīmē, ka uzņēmums nav spējīgs segt savas saistības. Ir divu veidu maksātnespēja:

- ✓ paša uzņēmuma atzīta maksātnespēja;
- ✓ piespiedu bankrots.

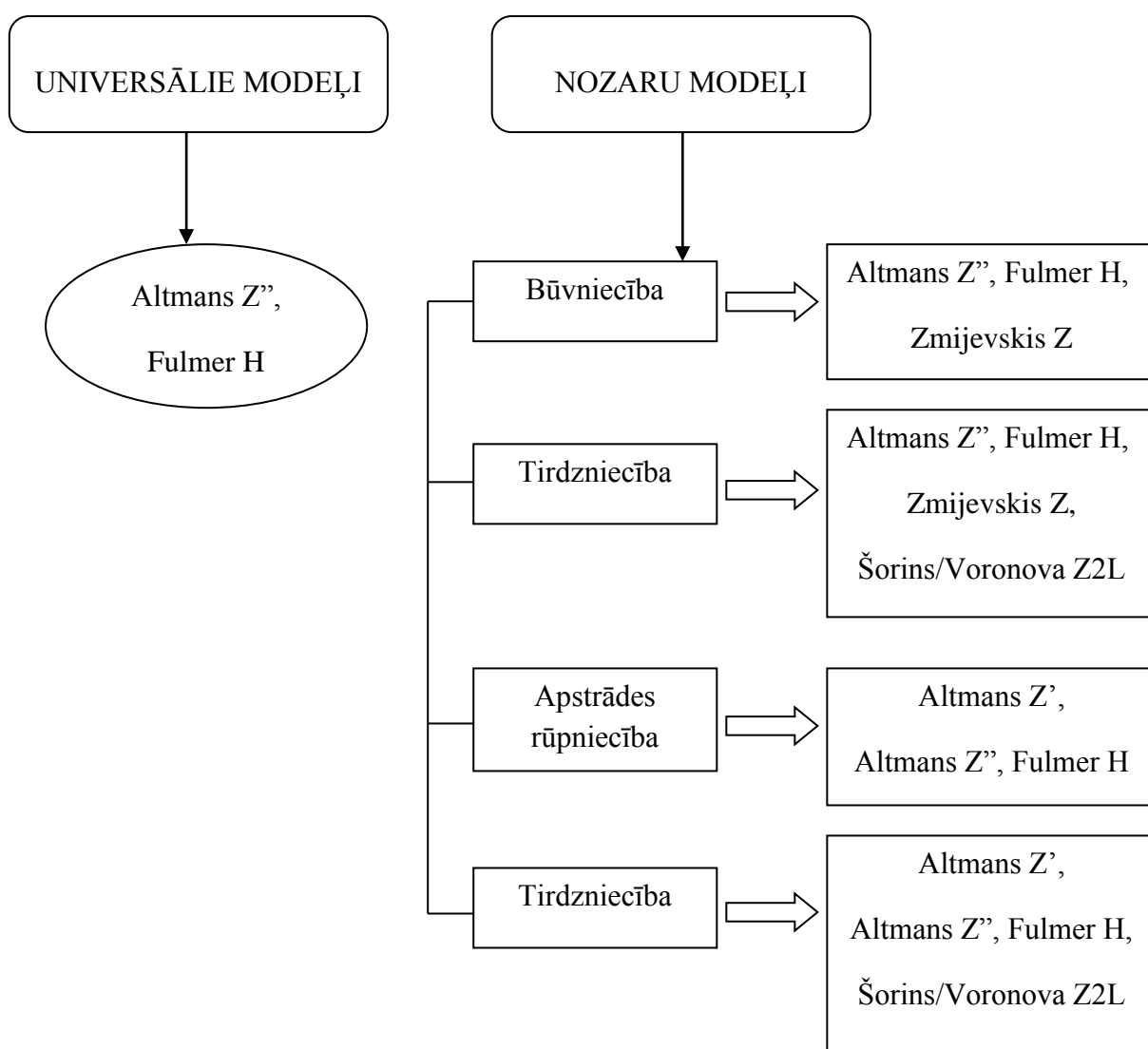
Finanšu analīze, vadības uzskaitē un analīze var sniegt pietiekamu informāciju, lai savlaicīgi saskatītu uzņēmuma bankrota simptomus jeb draudus. Uzņēmuma finanšu vadītāja uzdevums ir identificēt, kura no maksātnespējas prognozēšanas metodēm ir lietderīgākā konkrētā situācijā.

Bankrota iestāšanās iespējamību var noteikt ar mūsdienās izstrādātajām prognozēšanas metodēm. Bankrota prognozēšanas modeļus daudzveidīgās situācijās šobrīd izmanto dažādas ieinteresētas juridiskās un fiziskas personas, kuras uzskata, ka modeļi sniegs papildu pārlicību par uzņēmuma finansiālo stāvokli un maksātspēju tuvākajā nākotnē.

Populārākie bankrota prognozēšanas modeļu izmantošanas varianti:

- **finanšu institūcijas un piegādātāji** iekļauj dažādus modeļus uzņēmuma maksātspējas analīzē;
- **uzņēmumu vadība** izmanto modeļus iekšējā audita ietvaros, lai prognozētu un izvairītos no bīstamām finansiālām situācijām nākotnē;
- **investori** ar modeļu palīdzību novērtē un atlasa tos uzņēmumus, kuros nebūtu vēlams investēt, tādējādi izvairoties no neveiksmīgiem ieguldījumiem;
- **neatkarīgiem auditori**, veicot auditu, izmanto bankrota prognozēšanas modeļus, lai pieņemtu lēmumu par darbības turpināšanas principu un iegūtu nepieciešamos audita

pierādījumus. Viens no pierādījumiem, uz kura pamatoti vispāratzītie grāmatvedības uzskaites principi, ir pieņēmums par uzņēmuma spēju turpināt darbību pārredzamā nākotnē – vismaz vienu gadu pēc bilances datuma. Standarta pozitīvajā ziņojumā auditori norāda, ka uzņēmuma finanšu pārskati ir sagatavoti saskaņā ar vispāratzītajiem grāmatvedības uzskaites principiem, kas vienlaikus nozīmē arī to, ka, pēc auditora domām, uzņēmums darbosies un būs maksāspējīgs vismaz 12 mēnešus, skaitot no bilances datuma. Prognozēt uzņēmuma nākotni un problēmas, kas saistītas ar darbības turpināšanu, ir sarežģīti, tāpēc auditoriem jāiegūst pēc iespējas vairāk informācijas par uzņēmuma stratēģiju un biznesa plāniem, kā arī jāveic finanšu analīze. [9, 112]

5.1. att. Bankrota prognozēšanas finanšu modeļi [10, 193]

5.1. attēlā var redzēt, ka pie universāliem bankrota prognozēšanas modeļiem tiek atzīti Altmana Z un Fulmera H modeļi, otrā variantā vairāk uzmanības tiek pievērta uzņēmuma nozarei.

SIA „STENDERS” bankrota prognozēšanai tiks izmantoti šādi metodi:

- a) E. Altmana Z' modelis;
- b) E. Altman Z'' modelis;
- c) Fulmera H modelis.

Altmana Z modelis ir amerikāņu finansista E. Altmana 1968. gadā izstrādātā formula, kas tiek izmantota uzņēmuma maksātnespējas prognozēšanai. Regulāri aprēķinot šos maksātnespējas rādītājus ir iespējams noteikt uzņēmuma finanšu darbības tendenci un secināt par tās izmaiņām uz labo vai sliktu pusi.

E. Altmana izstrādātie modeļi Z' un Z'' ir paredzēti tādiem uzņēmumiem, kuru akcijas netiek kotētas fondu biržā:

- Z' – lieliem ražošanas uzņēmumiem;
- Z'' – maziem uzņēmumiem dažādās nozarēs.

E. Altmana bankrota prognozēšanas modeļi Z' un Z''

Modeļa struktūra	Z indeksa novērtēšanas kritēriji
$Z' = 0.717 X_1 + 0.847 X_2 + 3.107 X_3 + 0.420 X_4 + 0.998 X_5$, kur Z' = prognozēšanas indekss X_1 = darba kapitāls / aktīvi X_2 = nesadalītā peļņa / aktīvi X_3 = peļņa pirms % un nodokļiem / aktīvi X_4 = pašu kapitāls / saistības X_5 = neto apgrozījums / aktīvi	$Z' < 1.23$ – ļoti liela $Z' = 1.23 - 2.90$ – pastāv iespējamība $Z' > 2.90$ ļoti zema
$Z'' = 6.56 X_1 + 3.26 X_2 + 6.72 X_3 + 1.05 X_4$, kur Z'' = prognozēšanas indekss X_1 = darba kapitāls / aktīvi X_2 = nesadalītā peļņa / aktīvi X_3 = peļņa pirms % un nodokļiem / aktīvi X_4 = pašu kapitāls / saistības	$Z'' < 1.10$ – ļoti liela $Z'' = 1.10 - 2.59$ – pastāv iespējamība $Z'' > 2.60$ – ļoti zema

Avots: [9, 121]

5.1. tabulā var redzēt, ka Z' un Z'' modeļu X rādītāji ir gandrīz vienādi, bet korelācijas koeficienti un viņu novērtēšana ir atšķirīga.

SIA „STENDERS” bankrota prognozēšana pēc E. Altman Z' modelis

2008.g. - 2011.g.

Rādītāji	Aprēķina formulas	Koeficients	2008.g.	2009.g.	2010.g.	2011.g.
X1	<u>Darba kapitāls</u> Aktīvi	0,707	0,19	0,15	0,20	0,18
X2	<u>Nesadalītā peļņa</u> Aktīvi	0,847	0,07	0,06	0,03	0,01
X3	Peļņa pirms % un <u>nodokļiem</u> Aktīvi	3,107	0,36	0,29	0,18	0,09
X4	<u>Pašu kapitāls</u> Saistības	0,42	0,44	0,54	0,66	0,56
X5	<u>Neto apgrozījums</u> Aktīvi	0,998	1,19	1,21	1,36	1,43
Z indekss:			2.25	2.26	2.44	2.27

No 5.2. tabulas var redzēt, ka 2011.g. prognozēšanas indekss ir 2.27, kas var liecināt par to, ka uzņēmumam pastāv bankrota iespēja. Iepriekšējos periodos Z' prognozēšanas indekss arī ir starp 1.23 līdz 2.90, kas no vienas puses ir slikti, jo nav garantijas, ka uzņēmumam turpmākajos periodos nebūs grūtības, bet no otras puses četru gadu periodā indekss nekrita zem rādītāja 2.25.

2011.g. Z' indeksa kopsummu verami pasliktināja X₂ un X₃ rādītāji, kas var saistīt ar nesadalītas peļņas samazinājumu pēdējā analizējamā gadā.

SIA „STENDERS” bankrota prognozēšana pēc E. Altman Z” modeli

2008.g. - 2011.g.

Rādītāji	Aprēķina formulas	Koeficients	2008.g.	2009.g.	2010.g.	2011.g.
X1	<u>Darba kapitāls</u> Aktīvi	6,56	1,75	1,36	1,89	1,70
X2	<u>Nesadalītā peļņa</u> Aktīvi	3,26	0,28	0,22	0,11	0,02
X3	Peļņa pirms % un <u>nodokļiem</u> Aktīvi	6,72	0,77	0,64	0,39	0,20
X4	<u>Neto apgrozījums</u> Aktīvi	1,05	1,11	1,36	1,65	1,40
Z indekss:			3,91	3,57	4,04	3,33

5.3. tabulā var redzēt, ka Z” prognozēšanas indekss četrus gadus laikā ir lielāks par 2.60, ko var novērtēt pozitīvi. Tas liecina, kā pēc Altman Z” modeļa uzņēmumam SIA „STENDERS” bankrota varbūtība ir ļoti zema, bet pēdējā gada koeficients ir vismazākais salīdzinājumā ar iepriekšējiem periodiem.

Ja neskaitīt SIA „STENDERS” pie lielajiem uzņēmumiem, tad bankrota iespējamība ir ļoti zema, bet ja firma grib augt tālāk, paplašināt ražošanu un piedāvājumu, tad pēc E. Altmana Z’ sistēmas lieliem ražošanas uzņēmumiem var rasties grūtības.

Dž. Fulmers izstrādāja šādu bankrota prognozēšanas modeli:

$$H = 5.528 V_1 + 0.212 V_2 + 0.073 V_3 + 1.27 V_4 - 0.120V_5 + 2.335V_6 + 0.575V_7 + \\ +1.08 V_8 + 0.894 V_9 - 6.075 \quad [5.1.]$$

kur V_1 = nesadalīta peļņa / aktīvi;

V_2 = neto apgrozījums / aktīvi;

V_3 = peļņa pirms nodokļiem / pašu kapitāls;

V_4 = naudas plūsma / saistības;

V_5 = saistības / aktīvi;

V_6 = īstermiņa saistības / aktīvi;

V_7 = pamatlīdzekļi / aktīvi;

V_8 = darba kapitāls / saistības;

V_9 = peļņa pirms nodokļiem un procentu maksājumiem/ procentu maksājumi.

Lai aprēķinātu modeli nepieciešami bilance peļņa vai zaudējuma pārskati. Koeficientus var raksturot sekojoši:

V_1 – raksturo akumulēto uzņēmuma ienesīgumu, jo augstāks šis rādītājs, jo lielāka varbūtība, ka uzņēmums nebankrotēs.

V_2 – parāda, kā uzņēmuma aktīvus izmanto neto apgrozījuma veidošanā.

V_3 – šis rādītājs novērš nodokļu ietekmi uz saimnieciskās darbības rezultātiem un norāda – jo augstāks ir rādītājs, jo mazāka iespēja uzņēmumam bankrotēt;

V_4 – jo lielāka attiecība neto naudas plūsmai pret saistībām, jo mazāka iespēja uzņēmumam bankrotēt.

V_5 - visdefektīvāk identificē problēmas uzņēmumos, jo augstāks saistību rādītājs, jo lielāka iespēja uzņēmumam bankrotēt.

V_6 – tas ir maksāspējas rādītājs, jo augstāks ir šis rādītājs, jo lielāka iespēja uzņēmumam bankrotēt.

V_7 – rezultāts raksturo uzņēmuma lielumu, jo lielāks uzņēmums, jo mazāka iespēja bankrotēt.

V_8 – parasti uzņēmumam rodas finansiālas grūtības, kas samazinājās darba kapitāls.

V_9 – jo augstāks ir seguma koeficients, jo mazāka ir iespēja bankrotēt.

Ja H faktors būs mazāks par 0, tad uzņēmums var bankrotēt gada laikā ar varbūtību 98%, divu gadu laikā ar varbūtību 81%. [10, 156]

Lai aprēķinātu modeli nepieciešami bilance un peļņas vai zaudējuma aprēķins.

SIA „STENDERS” bankrota prognozēšana pēc Dž. Fulmera modeli

2008.g. - 2011.g.

Rādītāji	Aprēķina formulas	Koeficients	2008.g.	2009.g.	2010.g.	2011.g.
V1	<u>Nesadalītā peļņā</u> Aktīvi	+5.528	0,09	0,07	0,03	0,01
V2	<u>Neto apgrozījums</u> Aktīvi	+0.212	1,19	1,21	1,36	1,43
V3	<u>Peļņa pirms nodokļiem</u> Pašu kapitāls	+0.073	0,20	0,16	0,08	0,03
V4	<u>Naudas plūsma</u> Saistības	+1.270	0.004	0.02	0.06	0.06
V5	<u>Saistības</u> Aktīvi	-0.120	0,48	0,43	0,38	0,42
V6	<u>Īstermiņa saistības</u> Aktīvi	+2.335	0,44	0,39	0,35	0,40
V7	<u>Pamatlīdzekļi</u> Aktīvi	+0.575	0,16	0,12	0,13	0,12
V8	<u>Darba kapitāls</u> Saistības	+1.083	0,56	0,48	0,75	0,62
V9	Peļņa pirms nodokļiem <u>un % maksājumiem</u> Procentu maksājumi	+0.894	7,68	13,03	7,33	2,23
		-6.075 +	9.27	13.78	8.77	4.03
		H =	3.19	7.70	2.70	-2.04

Pēc 5.4. tabulas var secināt, ka uzņēmuma H faktors periodā no 2008.-2010.g. ir lielāks par nulli, ko var novērtēt pozitīvi. Uzņēmuma H faktors 2011.g. ir mazāks nekā nulle, kas pēc Fulmera modeļa var nozīmēt, ka uzņēmums var bankrotēt.

Pēdējā 2011.gadā strauji samazinājās V9 rādītājs, kurš ir atkarīgs no peļņas summas pirms nodokļiem un procentu maksājumiem, kā arī maksājamos procentos.

Vislabākais rezultāts parādījās 2009.g. ar vērtību 7.70, nākamajā gadā rezultāts samazinājās līdz 2.70 un 2011.g. līdz – 2.04.

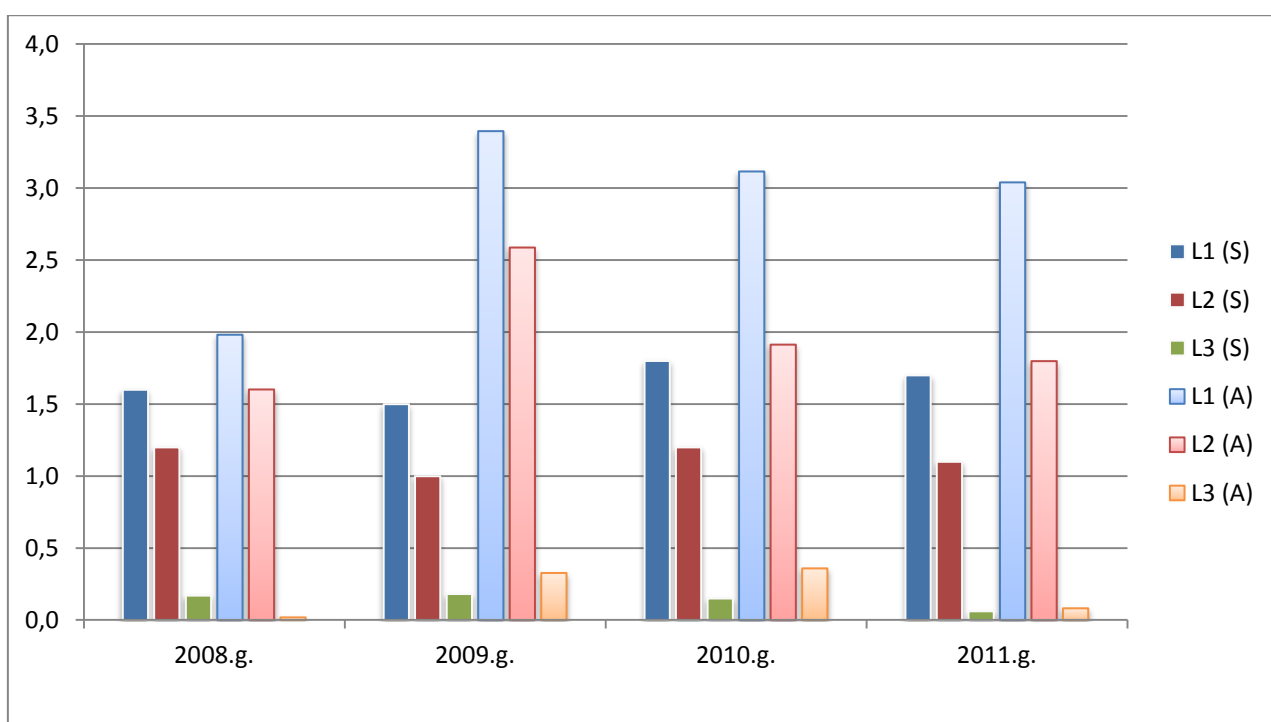
Pēc pēdējā 2011.g. pasliktinājušies rezultāti pēc Fulmera H un Altman Z' bankrota varbūtības, un var secināt, ka uzņēmumam ir finanšu grūtībās un pastāv bankrota iespēja.

6. KONKURĒTSPĒJAS ANALĪZE

Lai novērtētu par SIA „STENDERS” finanšu situāciju salīdzinājumā ar konkurējošo uzņēmumu SIA „ATTIRANC” autore šajā nodaļā veic datu salīdzinošo analīzi.

Kopumā, ar konkurences augšanu, samazinās cenas un peļņas normas. Prognozējot turpmāko darbību, ir svarīgi izvērtēt gan savlaicīgu rīcību pašreizējās konkurences un jaunu konkurentu iespējamību nākotnē. [14, 95]

SIA „ATTIRANCE” Reģ. Nr. 40003632272 dibināts Rīgā 2003.gadā ar nosaukumu „Labo Ziepjū Darbnīca”. 2007.gadā nosaukums tika mainīts uz „ATTIRANCE”, pamatdarbības vairs ir ziepju un kosmētisko līdzekļu ražošana un tirdzniecība. [16]

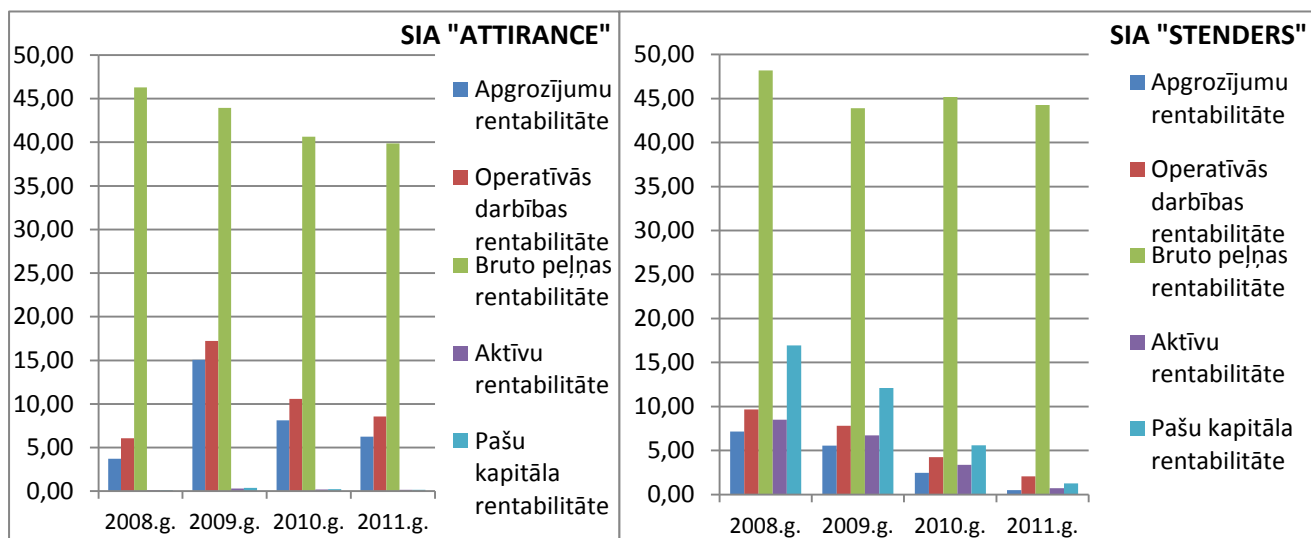

6.1. att. SIA „STENDERS” un SIA „ATTIRANCE” likviditātes rādītāji posmā no 2008.g. līdz 2011.g.

No 6.1. attēla var redzēt, ka pēdējos gados uzņēmuma „ATTIRANCE” likviditātes koeficienti ir lielāki nekā SIA „STENDERS”. Kopējais likviditātes koeficients abiem uzņēmumiem ir virs 1, kas var liecināt, ka uzņēmumi var nokārtot savas īstermiņa saistības, bet pārāk lielie koeficienta rādītāji SIA „ATTIRANCE” var būt saistīti ar neracionālu apgrozāmo līdzekļu izmantošanu.

Starp-seguma likviditātes koeficients uzņēmumiem ir virs 0,8, ko var novērtēt pozitīvi, bet pārāk augsts starp-seguma koeficients, kas parādās SIA „ATTIRANCE” četru gadu laikā var nozīmēt, ka uzņēmumam ir uzkrājušies daudz debitoru parādu.

Absolūtās likviditātes koeficients neatbilst optimālajām robežām, kas nozīmē, ka uzņēmumiem ir problēmas ar īstermiņa saistību dzēšanu, jo nepietiek naudas līdzekļus.

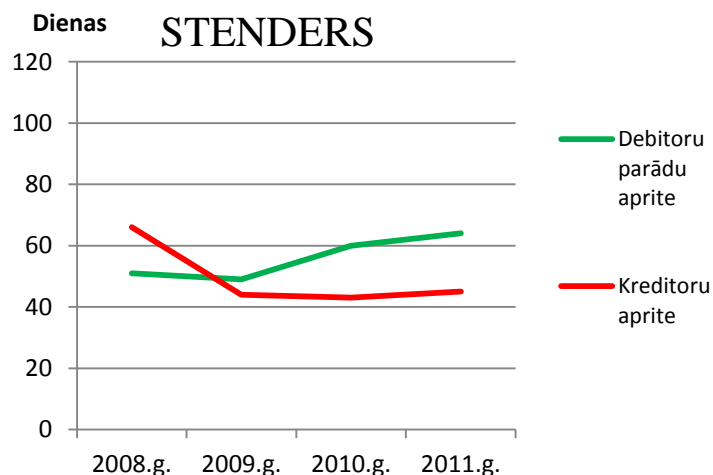
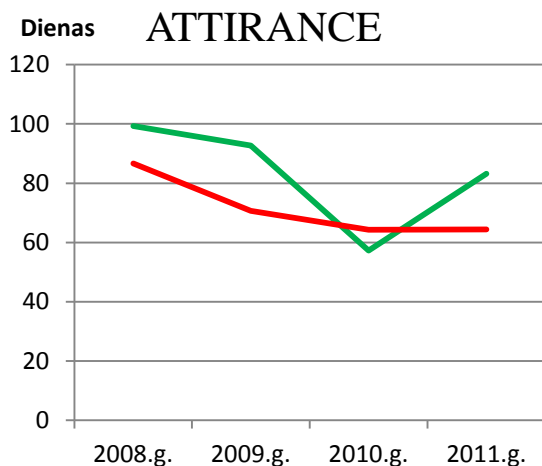

6.2. att. SIA „STENDERS” un SIA „ATTIRANCE” rentabilitātes rādītāji posmā no 2008.g. līdz 2011.g.

No 6.2. attēla var redzēt, ka SIA „ATTIRANCE” pašu kapitāla un aktīvu rentabilitāte ir pārmērīgi mazi, bet šiem rādītājiem uzņēmumā „STENDERS” ir tendence samazināties.

SIA „ATTIRANCE” apgrozījumu rentabilitāte un operatīvas darbības rentabilitāte strauji izauga 2009.g. un pēdējos divos gados pakāpeniski samazinājās, bet šie rādītāji joprojām ir labāki nekā SIA „STENDERS”.

SIA „ATTIRANCE” bruto peļņas rentabilitāte četru gadu laikā arī pakāpeniski samazinājās, bet SIA „STENDERS” rādītāji strauji nemainās.

6.3. att. SIA „STENDERS” un SIA „ATTIRANCE” debitoru un kreditoru aprites koeficienti posmā no 2008.g. līdz 2011.g.

6.3. attēlā var redzēt, ka abiem uzņēmumiem kreditoru parādu vidējais dzēšanas periods 2011.g. nepārsniedz debitoru vidējo dzēšanas periodu. Uzņēmumā „ATTIRANCE” šī tendence izmainījās 2010.g., bet 2011.g. rādītāji atkal izmainījās.

Pēc veiktās salīdzināšanas var secināt, ka gan SIA „STENDERS” gan „ATTIRANCE” nav ideāli likviditātes rādītāji. Abiem uzņēmumiem rādītāji pēdējā analizējamā gadā samazinājās, bet kopējais un starp-seguma likviditātes rādītāji SIA „ATTIRANCE” ir krietni augstāki, nekā SIA „STENDERS”.

Gan „STENDERS” gan „ATTIRANCE” ir līdzīgā situācijā, kad absolūtās likviditātes koeficients neatbilst optimālām robežām četrus gadus laikā.

SIA „STENDERS” pašu kapitāla, bruto peļņas un aktīvu rentabilitātes rādītāji salīdzinājumā ar SIA „ATTIRANCE” ir labākā pozīcijā, bet tajā pašā laikā kopš 2009.g. apgrozījuma un operatīvās darbības rentabilitātes rādītāji ir zemāki, nekā otram uzņēmumam.

Līdzīga situācija uzņēmumiem ir arī ar debitoru un kreditoru aprites koeficientiem, kad debitoru parādu aprite dienās pārkāp kreditoru apriti dienās.

SIA „STENDERS” lai veiksmīgi turpināt būt konkurētspējīgiem ir nepieciešams uzlabot savus likviditātes rādītājus līdz optimālam līmenim, censties paaugstināt savu rentabilitāti un optimizēt kreditoru un debitoru aprites rādītājus.

SECINĀJUMI

1. SIA „STENDERS” ir plaši zināms Latvijā uzņēmums, kas nodarbojas ar kosmētikas līdzekļu ražošanu jau 13 gadus un piedāvā vairāk nekā 70 produkcijas veidus. Uzņēmuma misija ir uzsvērt cilvēku savstarpējo attiecību nozīmi, atdzīvināt siltumu un seno laiku saskarsmes tradīcijas. Galvenais uzņēmuma mērķis ir attīstīties un gūt peļņu.
2. Lielākā daļu no aktīviem ir apgrozāmie līdzekļi. Pašu kapitāls ir vairāk nekā 50% no visiem pasīviem.
3. 2011.g. nemateriālo ieguldījumu, pamatlīdzekļu un naudas summa strauji samazinājās, kā arī pašu kapitāla summa samazinājās no 1.6 miljoniem līdz 1.4 miljoniem latu. Šādai tendencei var būt negatīva ietekme uzņēmuma attīstībai un uzņēmumam kopumā.
4. SIA „STENDERS” 2011.g. palielināja savu neto apgrozījumu līdz 3.7 miljoniem latu un bruto peļņu gandrīz par 10 tūkstošiem latu, bet tajā pašā laikā pieauga ražošanas un pārdošanas izmaksas, kā arī procentu maksājumi. Rezultātā tīra peļņa samazinājās par 70 tūkstošiem latu salīdzinājumā ar 2010.g. tīro peļņu.
5. SIA „STENDERS” kopējās likviditātes un starp-seguma koeficienti sakrīt ar optimālo robežu, bet 2011.g. absolūtas likviditātes koeficients ir mazāks nekā ieteicams. Darbā kapitāls visos analizējamajos periodos parāda, ka uzņēmumam ir pietiekams līdzekļu segums, lai atmaksātu īstermiņa saistības. 2011.g. darba kapitāls un visi likviditātes rādītāji ir mazāki nekā iepriekšējā periodā.
6. Visi analizējamie rentabilitātes rādītāji pēdējā gadā samazinājās, salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu, ko var novērtēt negatīvi. Salīdzinot debitoru un kreditoru aprites koeficientus, var secināt, ka uzņēmumam parādījies naudas līdzekļu trūkums.
7. Uzņēmuma SIA „STENDERS” maksātspējas novērtējums pēc Baltkrievijas matricas ir gandrīz teicams, uzņēmums ir maksātspējīgs, bet ir iespējamās finansiālas grūtības.
8. Pēc E. Altmana Z' modeli lieliem ražošanas uzņēmumiem SIA „STENDERS” prognozēšanas indekss parāda, ka uzņēmumam pastāv bankrota iespēja.
9. Pēc Dž. Fulmera bankrota prognozēšanas modeli SIA „STENDERS” H faktors arī parāda, ka uzņēmums var bankrotēt.
10. Salīdzinot SIA „STENDERS” un SIA „STIRANCE” finanšu situāciju, var secināt, ka rādītāji daļēji neatbilst konkurentu līmenim.

Pamatojoties uz pētījuma rezultātiem un apkopotiem secinājumiem darba autorei ir šādi priekšlikumi uzņēmuma vadībai:

1. Pievērst uzmanību debitoru pārvaldībai, lai samazinātu parādu summu;
2. Nodrošināt stabilu naudas plūsmu, lai varētu savlaicīgi kārtot īstermiņa saistības;
3. Samazināt ražošanas un pārdošanas izmaksas, lai palielināt peļņu pirms procentiem un nodokļiem, tīro peļņu, rezultātā palielinot pašu kapitāla kopsummu, uzlabot uzņēmuma rentabilitāti, maksātspēju;
4. Piedalīties starptautiskajos konkursos, iestādēs un sniegt savus pakalpojumus ārpus valstīm, kļūstot par zināmu uzņēmumu ne tikai Latvijā, bet visā Eiropas Savienībā, Āzijā un Krievijā.
5. Lai izvairītos no bankrota draudiem, ieteicams regulāri analizēt finanšu pārskatus, laicīgi pamanot maksātnespējas pazīmes.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. LR likums *Par grāmatvedību*. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=66460> (skatīts 02.05.13.)
2. LR likums *Gada pārskatu likums*. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=66461> (skatīts 02.05.13.)
3. LR MK noteikumi Nr.585 *Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju*. Pieejams: <http://www.likumi.lv/doc.php?id=80418> (skatīts 02.05.13.)
4. **L. Bednarskis, V. Paupa, J. Vaikulis** *Finansu pārskatu analīze*. Rīga, Latvijas Universitāte, 1994. 96.lpp.
5. **I. Kālis** *Finanšu menedžments*. Rīga, Latvijas universitāte, 2004. 190.lpp.
6. **I. Krasts, D. Šķiltere, E. Vasermanis** *Prognozēšanas metodes*. Rīga, Izglītības soļi, 2004. 121.lpp.
7. **M. Rurāne** *Finansu pārvaldība*. Rīga, Latvijas izglītības fonds, 2001.g. 281.lpp.
8. **M. Rurāne** *Uzņēmējdarbības organizācija un plānošana*. Rīga, Biznesa augstskola Turība, 2002. 330.lpp.
9. **M. Rurāne** *Uzņēmuma finanšu vadība*. Rīga, Turības mācību centrs, 1997.g. 254.lpp.
10. **R. Šneidere** *Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātspējas prognozēšanai*. Rīga, Lietišķās informācijas dienests, 2009. 232.lpp.
11. **E. F. Brigham, J. F. Houston** *Fundamentals of financial management*. Australia, Mason, OH : South-Western/Cengage Learning, 2009, 959 p.
12. **E. F. Brigham, M. C. Ehrhardt** *Financial management : Theory and practice*. Mason, Ohio, Thomson South-Western, 2005, 1058 p.
13. **G. W. Gallinger, P. B. Healey** *Liquidity Analysis and Management*. Addison-Wesley; 2 Sub edition 1991, 642 p.
14. **P. Hunt, C. M. Williams, G. Donaldson** *Basic business finance*. Homewood (IL) Irwin, 1966, 1016 p.
15. Uzņēmuma „STENDERS” mājas lapa. Pieejams: <http://www.stenders-cosmetics.lv> (skatīts 13.05.13.)
16. Uzņēmuma „ATTIRANCE” mājas lapa. Pieejams: <http://www.attirance.lv> (skatīts 21.05.13.)

Pielikumi

AKTĪVI				
Rādītāji	2008.g.	2009.g.	2010.g.	2011.g.
1. Pētniecības darbs un uzņēmuma attīstības izmaksas	10 676	8 541	6 406	4 270
2. Koncesijas, patenti, licences, preču zīmes	251 222	215 607	196 174	156 491
5. Avansa maksājumi par nemateriālajiem ieguldījumiem	9 425	12 423	0	0
I. NEMATERIĀLIE IEGULDĪJUMI KOPĀ	271 323	236 571	202 580	160 761
1. Zemes gabali, ēkas, būves un ilggadīgie stādījumi	10 120	10 120	10 120	10 120
Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos	229 141	165 589	162 732	150 737
3. Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	215 369	141 544	158 031	141 754
Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem	13 122	0	1 462	0
II. PAMATLĪDZEKĻI KOPĀ	467 752	317 253	33 2345	302 611
1. Līdzdalība radniecīgo uzņēmumu kapitālā	9 576	376 377	376377	376 377
2. Aizdevumi radniecīgiem uzņēmumiem	100 000	100 000	0	0
8. Aizdevumi uzņēmumu līdzīpašniekiem un vadībai	35 820	35 820	35820	35 820
V. ILGTERMIŅA FINANŠU IEGULDĪJUMI KOPĀ	145 396	512 197	412197	412 197
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI (KOPSUMMA)	884 471	1 066 021	947122	875 569
1. Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	179 049	208 628	268468	273 760
3. Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	375 600	261 188	230401	252 097
5. Avansa maksājumi par precēm	16 179	28 292	53715	53 989
I. KRĀJUMI KOPĀ	570 828	498 108	552584	579 846
1. Pircēju un pasūtītāju parādi	508 631	440 994	591084	648 480
2. Radniecīgo uzņēmumu parādi	595 013	341 265	236685	302 793
4. Citi debitori	159 398	79 794	94970	53 557
6. Īst. aizdevumi uzņēmuma līdzīpašniekiem un vadībai	56 641	42 584	44768	29 618
7. Nākamo periodu izmaksas	8 289	10 281	10260	9 610
8. Uzkrātie ieņēmumi	0	0	4947	0
III. DEBITORI KOPĀ	1 327 972	914 918	982714	1 044 058
V. NAUDA KOPĀ	219 607	194 525	134973	66 093
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI (KOPSUMMA)	2 118 407	1 607 551	1670271	1 689 997
AKTĪVU KOPSUMMA	3 002 878	2 673 572	2617393	2 565 566

SIA „STENDERS” bilance 2008.-2011.g. (Ls)

PASĪVI				
Rādītājs	2008.g.	2009.g.	2010.g.	2011.g.
1. Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)	240550	240550	240550	240550
5. Nesadalīta peļņa: a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa;	1011371	1066945	1246837	1184796
b) pārskata gada nesadalītā peļņa	255574	179892	87958	18287
1. PAŠU KAPITĀLS (KOPSUMMA)	1507495	1487387	1575345	1443633
3. Citi uzkrājumi	65372	39495	40897	40255
2. UZKRĀJUMI (KOPSUMMA)	65372	39495	40897	40255
4. Citi aizņēmumi	78461	58065	55506	34146
Atliktā nodokļa saistības	35855	33852	29866	23949
I. ILGTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	114316	91917	85372	58095
3. Aizņēmumi no kredītiestādēm	341306	163570	245981	386542
4. Citi aizņēmumi	94127	42873	14294	19044
5. No pircējiem saņemtie avansi	0	0	0	11224
6. Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	337873	223521	234485	254255
8. Parādi radniecīgiem uzņēmumiem	10022	16086	0	3361
10. Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi	81364	261755	289220	260558
11. Pārējie kreditori	47917	49625	61343	67184
14. Neizmaksātās iepriekšējo gadu dividendes	348187	269495	61433	12775
15. Uzkrātās saistības	54899	27848	9023	8640
II. ĪSTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	1315695	1054773	915779	1023583
3. KREDITORI (KOPSUMMA)	1430011	1146690	1001151	1081678
PASĪVU KOPSUMMA	3002878	2673572	2617393	2565566

SIA „STENDERS” peļņas vai zaudējuma aprēķins 2009.-2011.g. (Ls)

Rādītājs	2008.g.	2009.g.	2010.g.	2011.g.
1. Neto apgrozījums	3 569 621	3 241 850	3 569 700	3 664 883
2. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	1 849 758	1 819 008	1 957 112	2 042 641
3. Bruto peļņa vai zaudējumi (no apgrozījuma)	1 719 863	1 422 842	1 612 588	1 622 242
4. Pārdošanas izmaksas	623 569	608 107	808 810	1 013 757
5. Administrācijas izmaksas	743 306	424 511	440 980	397 687
Pārējie uzņēmuma saimnieciskās darbības ieņēmumi	22 714	8 786	14 569	8 925
Pārējās uzņēmuma saimnieciskās darbības izmaksas	49 945	159 048	236 519	147 638
9. Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	19 176	13 570	10 314	3 612
11. Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	44 928	19 456	20 619	33 994
12. Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas post. un nodokļiem	300 005	234 076	130 543	41 703
15. Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	300 005	234 076	130 543	41 703
16. Ieņēmuma nodoklis par pārskata periodu	44 372	54 100	42 562	23 384
17. Pārējie nodokļi	59	84	23	32
19. Pārskata perioda peļņa vai zaudējumi pēc nodokļiem	255 574	179 892	87 958	18 287

SIA „ATTIRANCE” bilance 2008.-2011.g. (Ls)

Rādītāji	2008.g.	2009.g.	2010.g.	2011.g.
I NEMATERIĀLIE IEGULDĪJUMI KOPĀ	918	527	0	0
II PAMATLĪDZEKĻI KOPĀ	31675	27195	29114	53788
1. ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMI (KOPSUMMA)	32593	27722	29114	53788
1. Izejvielas, pamatmateriāli, palīgmateriāli	10073	30479	65254	103453
3. Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	22426	26879	66811	86199
5. Avansa maksājumi par precēm	16536	19840	37991	18876
I KRĀJUMI KOPĀ	49035	77198	170056	208528
1. Pircēju un pasūtītāju parādi	147635	166359	148667	251686
4. Citi debitori	19606	21573	32498	8266
6. Īstermiņa aizdevumi sabiedrības dalībniekiem un vadībai	34049	26642	26063	16896
7. Nākamo periodu izmaksas	2886	1244	12530	11523
II DEBITORI KOPĀ	204176	215818	219758	288371
III NAUDĀ KOPĀ	2394	31250	50748	13725
2. APGROZĀMIE LĪDZEKĻI (KOPSUMMA)	255605	324266	440562	510624
AKTĪVU KOPSUMMA	288198	351988	469676	564412

SIA „ATTIRANCE” bilance 2008.-2011.g. (Ls)

Rādītāji	2008.g.	2009.g.	2010.g.	2011.g.
1. Pamatkapitāls	2000	2000	2000	2000
5.Nesadalīta peļņa a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	137229	157206	250343	326269
b) pārskata gada nesadalītā peļņa	19977	97288	75926	68159
1. PAŠU KAPITĀLS (KOPSUMMA)	159206	256494	328269	396428
5.No pircējiem saņemtie avansi	43051	10606	12990	17021
6.Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	69180	71006	99133	117186
10.Nodokļu un valsts soc. apdr. obl. iemaks.	5207	523	12825	14631
11.Parējie kreditori	5012	5717	6166	8948
15.Uzkrātās saistības	6542	7642	10293	10198
II. ĪSTERMIŅA KREDITORI KOPĀ	128992	95494	141407	167984
3.KREDITORI (KOPSUMMA)	128992	95494	141407	167984
PASĪVU KOPSUMMA	288198	351988	469676	564412

SIA „ATTIRANCE” peļņas vai zaudējuma aprēķins 2008.-2011.g. (Ls)

Rādītāji	2008.g.	2009.g.	2010.g.	2011.g.
1. Neto apgrozījums	535 365	645 737	935 116	1 089 571
2. Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	287 521	362 058	555 119	655 054
3. Bruto peļņa	247 844	283 679	379 997	434 517
4. Pārdošanas izmaksas	81 421	73 184	167 231	200 964
5. Administrācijas izmaksas	72 401	85 215	81 594	89 415
6. Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi	761	4 151	18 488	10 364
7. Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	62 244	18 281	50 761	61 300
Pārējie procentu ieņēmumi	22	2	3	0
Procentu maksājumi	500	202	352	2 827
8. Peļņa pirms nodokļiem	32 061	110 950	98 550	90 375
9. Uzņēmuma ienākuma nodoklis	12 084	13 662	22 624	22 216
10. Atliktais nodoklis	0	0	0	0
11. Pārskata gada peļņa	19 977	97 288	75 926	68 159